

T.C.
SİNOP ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

CELAL ŞENASLAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ HAYRETTİN ŞAHİN

SİNOP – 2022

TEZ KABUL

Celal ŞENASLAN tarafından hazırlanan “**BELEDİYE ÇALIŞANLARININ FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**” başlıklı bu çalışma, 17.05.2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan Dr. Öğr. Üyesi Hayrettin ŞAHİN
Sinop Üniversitesi İmza

Üye Dr. Öğr. Üyesi Hayrettin ŞAHİN
(Danışman) Sinop Üniversitesi İmza

Üye Dr. Öğr. Üyesi Habib AYDIN
Sinop Üniversitesi İmza

Üye Doç. Dr. Faruk DAYI
Kastamonu Üniversitesi İmza

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Erkal ARSLANOĞLU

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Celal ŞENASLAN

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BELEDİYE ÇALIŞANLARININ FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

CELAL ŞENASLAN

SİNOP ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
DANIŞMAN:DR. ÖĞR.ÜYESİ HAYRETTİN ŞAHİN

Çalışmada kamu çalışanlarının finansal bilgi, tutum ve davranışları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki incelenmektedir. Ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite-güvenirlilik, operasyonel işlem ve riskten korunma boyutları dikkate alınarak belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri araştırılmaktadır. Katılımcılardan anket yöntemiyle veri toplanmıştır. 182 katılımcıdan elde edilen veriler ile geçerlilik, güvenirlik, faktör ve farklılık analizleri yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre katılımcıların gelirlerinin geçimlerini sağlamak için yeterli olduğunu düşünenler %46,2, katılımcıların performansları kadar maaş aldığını düşünenler %40,1, maaşların performansını etkilediğini düşünenler %47,3 ve bütçelerini başka bir gelir olmadan yönetenlerin %34,6 olduğu bulgulanmıştır. Katılımcıların yaşları ve medeni durumları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça, ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite, güvenirlik ve finansal okuryazarlık düzeylerinin yükseldiği bulgulanmıştır. Katılımcıların unvanlarının yükselmesiyle, kredibilite ve finansal okuryazarlık düzeylerinin de yükseldiği görülmektedir. Belediye çalışanlarının maaşlarının performansını etkilediğini düşünenlerin finansal okuryazarlık düzeyleri ve boyutları ile maaşlarının performansını etkilemediğini düşünenlerin finansal okuryazarlık düzeyleri ve boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELE:Finansal okuryazarlık, belediye, belediye çalışanları, performans

Mart 2022, 84 Sayfa

ABSTRACT

MSC THESIS

EXAMINATION THE FINANCIAL LITERACY LEVELS OF MUNICIPAL EMPLOYEES: SAMSUN METROPOLITAN MUNICIPALITY

CELAL ŞENASLAN

**SINOP UNIVERSITY INSTITUTE OF GRADUATE PROGRAMS
DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION
SUPERVISOR:ASST. PROF. HAYRETTİN ŞAHİN**

This study investigated the relationship between financial knowledge, attitudes, and behaviors and financial literacy levels in public employees. This study addressed financial interpretation capability, credibility, operational process, and hedging to determine municipal employees' financial literacy levels. Data were collected using a survey. The sample consisted of 182 participants. Validity, reliability, factor, and difference analyses were performed. Almost half the participants thought that their income was enough to make a living (46.2%). Less than half of the participants believed that they were paid according to their performance (40.1%). Almost half the participants believed that their salary affected their performance (47.3%). More than a quarter of the participants managed their budgets without any other income (34.6%). Age and marital status did not affect participants' financial literacy levels. There was a positive correlation between age and financial interpretation capability, credibility, reliability, and financial literacy levels. Participants with higher titles had higher levels of credibility and financial literacy. There was no significant difference in financial literacy levels and dimensions between participants who believed that their salary affected their performance and those who did not.

KEYWORDS:Financial literacy, municipality, municipal employees, performance.

March 2022, 84 Pages

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, sabırla ve büyük bir ilgiyle bana faydalı olabilmek için elinden gelenden fazlasını esirgemeyen kıymetli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Hayrettin ŞAHİN' e, yüksek lisans serüvenine başlamamda desteğini unutamayacağım Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sedat İPAR' a, konu, kaynak ve yöntem açısından bana yol gösteren Doç. Dr. Yusuf ESMER, Doç. Dr. Faruk DAYI, Öğr. Gör. Ahmet KARAOĞU ve yeğenim Öğr. Gör. Abdullah ŞENASLAN' a, bizlere aile ortamı sunarak derslere severek, isteyerek katılmamıza vesile olan başta Prof. Dr. Nazım KARTAL olmak üzere yüksek lisans hocalarıma, sevgili öğrenci arkadaşlarıma ve değerli aileme teşekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEZ KABUL	ii
ETİK BEYANI.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
1. GİRİŞ	11
2. TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLER VE BÜYÜKŞEHİR BELED.....	13
2.1. Yerinden Yönetim	13
2.2. Yerinden Yönetimin Türleri	13
2.2.1. Siyasal Yerinden Yönetim.....	14
2.2.2. İdari Yerinden Yönetim.....	14
2.3. Yerel Yönetimler	15
2.4. Yerel Yönetimin Özellikleri	16
2.5. Yerel Yönetimin Türleri	16
2.5.1. İl Özel İdaresi	16
2.5.2. Köyler	17
2.5.3. Belediyeler.....	18
2.6. Büyükşehir Belediyeleri	20
2.6.1. Büyükşehir Belediye Meclisi	21
2.6.2. Büyükşehir Belediye Encümeni	22
2.6.3. Büyükşehir Belediye Başkanı	23
3. FİNANSAL OKURYAZARLIK.....	24
3.1. Finans ve Finansal Bilgi	24
3.2. Finansal Farkındalık	25
3.3. Finansal Tutum	25
3.4. Finansal Davranış	26
3.5. Finansal Okuryazarlık	27
3.5.1. Finansal Okuryazarlığın Tanımı.....	27
3.5.2. Finansal Okuryazarlığın Gelişimi	28

3.6. Finansal Okuryazarlığın Önemi	29
3.6.1. Bireyler İçin Önemi.....	29
3.6.2. Finansal Sistem İçin Önemi	31
3.6.3. Ekonomi İçin Önemi	31
3.7. Finansal Okuryazarların Özellikleri	32
3.8. Finansal Okuryazarlığın Etkileri	32
3.8.1. Bireysel Etkiler.....	32
3.8.2. Ekonomik Etkiler	33
3.9. Finansal Okuryazarlığın Alt Boyutları	33
3.9.1. Temel Para Bilgisi ve Para Yönetimi	34
3.9.2. Tasarruf ve Yatırım Bilgisi.....	34
3.9.3. Harcama ve Borçlanmaya İlişkin Bilgi	35
3.9.4. Finansal Planlama.....	35
3.10. Finansal Okuryazar Olabilmenin Koşulları.....	35
3.11. Finansal Okuryazar Olmanın Faydaları	36
3.11.1. Finansal Okuryazar Olmanın Bireylere Faydaları	36
3.11.2. Finansal Okuryazar Olmanın Ekonomiye Faydaları	37
4. LİTERATÜR TARAMASI	38
5. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE ÇALIŞANLARININ FİNANSAL	
OKURYAZARLIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	47
5.1. Çalışmanın Amacı	47
5.2. Çalışmanın Önemi	47
5.3. Çalışmanın Örneklemi.....	48
5.4. Çalışmanın Ölçeği	48
5.5. Çalışmanın Hipotezleri.....	49
5.6. Bulgular ve Değerlendirme	50
5.6.1. Demografik Bulgular.....	50
5.6.2. Performans Değerlendirme Bulguları	54
5.6.3. İstatistiksel Analiz Bulguları	56
5.6.4. Hipotez Testi Bulguları	64
6. SONUÇ.....	82
KAYNAKÇA.....	87
ÖZGEÇMİŞ	94

TABLÖLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 5.1. Katılımcıların cinsiyet bulguları.....	50
Tablo 5.2. Katılımcıların yaş bulguları.....	51
Tablo 5.3. Katılımcıların medeni durum bulguları.....	51
Tablo 5.4 Katılımcıların eğitim durumu bulguları.....	52
Tablo 5.5. Katılımcıların aylık gelir bulguları.....	52
Tablo 5.6. Katılımcıların unvan bulguları	53
Tablo 5.7. Katılımcıların çocuk sayısı bulguları.....	54
Tablo 5.8. Katılımcıların maaşlarının geçimleri için yeterli mi sorusu bulguları.....	55
Tablo 5.9. Katılımcıların performansları karşılığı maaş alıp almadıkları sorusu bulguları	55
Tablo 5.10.Katılımcıların maaşlarının performanslarını etkileme durumu sorusu bulgula	56
Tablo 5.11. Katılımcıların aylık bütçelerini ek bir gelir olmadan yönetebilme sorusu bulguları	56
Tablo 5.12. Anket sorularının tanımlayıcı istatistiki bulguları.....	57
Tablo 5.13. Açıklayıcı faktör analizi bulguları.....	60
Tablo 5.14 Açıklayıcı faktör analizi faktör yüklerinin dağılımı	61
Tablo 5.15. Ölçeğin ve alt boyutlarının tanımlayıcı istatistiki bulguları	62
Tablo 5.16. Güvenirlilik analizi bulguları	63
Tablo 5.17. Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişkinin t testi sonucu	64
Tablo 5.18. Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile yaşları arasındaki ilişkiyi test eden hipotezin ANOVA testi sonucu	65
Tablo 5.19 Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile medeni durumları arasındaki ilişkinin t testi sonuçları.....	66
Tablo 5.20. Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile eğitim durumları arasındaki ilişkiyi test eden hipotezin ANOVA testi sonucu.....	67
Tablo 5.21. Eğitim durumuna göre farklılık analizi sonucu	68
Tablo 5.22. Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile gelirleri arasındaki ilişkinin ANOVA testi sonucu	71

Tablo 5.23 Gelir durumuna göre farklılık analizi sonucu.....	72
Tablo 5.24. Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile unvanları arasındaki ilişkinin ANOVA testi sonucu	74
Tablo 5.25. Unvanlara göre farklılık analizi sonucu	75
Tablo 5.26. Belediye çalışanlarının maaşlarının geçimleri sağlamak için yeterli olup olmaması ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin t testi sonucu.....	78
Tablo 5.27. Belediye çalışanlarının performansları kadar maaş alma durumları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin t testi sonucu.....	78
Tablo 5.28. Belediye çalışanlarının maaşlarının performanslarını etkileme durumu ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin t testi sonucu.....	79
Tablo 5.29. Belediye çalışanlarının ek gelir olmadan bütçelerini yürütenler ile yürütemeyenlerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin t testi sonucu	80

1. GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, vatandaşlarına sunduğu hizmeti iki farklı yönetim yapısıyla yerine getirmektedir. Temel görevler, merkezi yönetim ile tüm ülkeye sunulmaktadır. Bu hizmetler; benzer nitelikte olan, yöreye ve şehre göre farklılık göstermeyen eğitim, sağlık, güvenlik gibi temel hizmetlerden oluşmaktadır. Bazı hizmetlerin daha iyi yerine getirilebilmesi için yerel kuruluşlar aracılığıyla yapılması daha faydalı olacağından yerel yönetim örgütleri oluşturulmuştur. Çünkü merkezi yönetim aracılığıyla ortak ihtiyaçlar belirli standartlarda karşılanabilmektedir. Hizmetlerin bazıları yöresel farklılıklar gösterebilmektedir. Böylece devlet, merkezi yönetimin dışında yerel yönetimler aracılığıyla halka hizmet götürmektedir. Devletin yerel yönetimlerin sunduğu hizmeti sunacak gücü olmasına rağmen yerel yönetimler aracılığıyla yaptırmasının amacı, bireylerin yerel demokrasiye katılımını sağlayarak hizmetin o yöreye özel gereksinimleri karşılayacak şekilde merkezi yönetimden daha kısa sürede sunulmasını sağlamaktır. Bu nedenlerden dolayı devletler merkezi yönetim yapısının dışında, yerel yönetim birimleri oluşturmuşlardır. Türkiye’de yerel yönetimler il özel idaresi, köyler ve belediyelerden oluşmaktadır. Her ilde ve ilçede belediye teşkilatı bulunmakta olup, 6360 sayılı yasa ile birlikte illerde varlığı muhafaza edilen il özel idareleri 30 büyükşehirde kaldırılmıştır. Ayrıca köy yönetimi tüm illerde ve ilçelerde kurulmuş olup, büyükşehir belediyesi olan illerde köyler mahalleye dönüşmektedir.

Yerel yönetimlerde çalışan personellerin bir birey olarak kendileri veya aileleri ile ilgili finansal işlemlerde karar alabilmeleri için temel düzeyde finans bilgisine sahip olmaları gerekmektedir. Bireylerin temel düzeyde finans bilgileri, finansal okuryazarlık anketleri ile incelenmektedir. Bireylerin gündelik hayatta finansal nitelikli işlemleri kolaylıkla yapabilmeleri, yatırım ve tasarruf kararlarında en uygun kararı alabilmeleri, temel finans bilgisine sahip olmalarını gerektirmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyi, bireylerin ilgisi ve kendini geliştirmesiyle yükselebilmektedir. Bireylerin temel düzeyde finansal okuryazar olmaları daha bilinçli olmalarını, yatırım kararlarında daha rasyonel olmalarını, paranın zaman değerini dikkate alarak karar vermelerine yardımcı olmalarını sağlamaktadır. Böylece finansal okuryazar bireyler alacakları kararlarda finansal refah seviyelerini yükseltebilecek, yanlış veya hatalı karar alma ihtimallerini düşürebilecektir. Finansal okuryazar bireyler, gelecekle ilgili emeklilik planları için şimdiden gereken planları yaparak gelecekte ekonomik durumlarını arzu ettikleri seviyede olması için

gerekli kararları almaları ve uygulamaları yapmaları beklenmektedir.

Çalışma, bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinin incelenmesi amacıyla yapılmaktadır. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde kamu kurumlarında yapılmış birçok çalışmanın olduğu görülmektedir. Yerel yönetimlerde çalışanların finansal okuryazarlık düzeylerinin değerlendirildiği bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmada devletin bir kamu kurumu olan belediyelerde çalışanların finansal okuryazarlık düzeyleri incelenerek literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

Çalışmanın ilk bölümünde yerel yönetim kavramına yer verilmektedir. Yerinden yönetim, yerinden yönetim türleri, yerel yönetimler, yerel yönetimin özellikleri, yerel yöntemlerin türleri, yerel yönetimlerin karar organları açıklanmaktadır. Köy, il özel idareleri, belediyeler ve büyükşehir belediyeleri kavramlarına yer verilmektedir.

Çalışmanın ikinci bölümünde finansal okuryazarlık kavramına yer verilmektedir. Finans ve finansal bilgi kavramı, finansal farkındalık, finansal tutum, finansal davranış, finansal okuryazarlığın tanımı, finansal okuryazarlığın önemi, finansal okuryazarlığın özellikleri, finansal okuryazarlığın etkileri, finansal okuryazar olabilmenin koşulları ve finansal okuryazarların özellikleri açıklanmaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde literatür taraması yer almaktadır. Bu bölümde çalışmanın konusuyla ilgili yapılmış çalışmalar incelenmektedir. Finansal okuryazarlık başlığı altında çok sayıda çalışmanın olduğu, özellikle de öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini ölçmeye yönelik çalışmaların sayısının çok olduğu görülmektedir. Bu bölümde çalışmanın konusu ile ilgili olarak çalışanların finansal okuryazarlık düzeyleri ilgili yapılmış çalışmalar kısaca açıklanmaktadır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde çalışmanın uygulaması ve analiz bulgularına yer verilmektedir. Çalışmanın amacı, çalışmanın önemi, çalışmanın örnekleme ve çalışmada kurulan hipotezler verilmektedir. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmış olup, elde edilen veriler ile analizleri yapılmaktadır. Demografik analiz bulguları, istatistiki analiz bulguları, faktör analizi bulguları ve farklılık analiz bulguları başlıkları altında analiz bulguları verilmektedir.

Son bölümde çalışmanın sonuç ve önerileri yer almaktadır. Çalışmanın uygulamasında elde edilen bulgular bu kısımda yer almaktadır. Bulguların literatüre katkısı değerlendirilmektedir. Çalışmanın konusuyla ilgili yapılacak benzer nitelikteki çalışmalar için öneriler verilmektedir.

2.TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLER VE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ

Bu bölümde yerinden yönetim, yerinden yönetimin türleri, yerel yönetimler kavramı, yerel yönetimlerin özellikleri, yerel yönetimlerin türleri ve büyükşehir belediyeleri açıklanmaktadır.

2.1. Yerinden Yönetim

Merkezi yönetimin ülke genelinde sunduğu hizmetlerin yanında yerinden yönetim kuruluşları tarafından yerinden yönetilme ilkesine uygun olarak çeşitli hizmetler sunulmaktadır. Bölgesel farklılık gösterebilen kamu hizmetlerinin yerine getirilebilmesi için yerel kamu kurum ve kuruluşlarının oluşturulduğu görülmektedir. Bölgesel açıdan sunulan hizmetlerin farklılık göstermesi nedeniyle merkezi yönetimin ülke genelinde aynı hizmeti sunması mümkün değildir. Kamu hizmetleri coğrafi olarak farklılık gösterebilmektedir. Devletin tüm ülkeye aynı anda aynı hizmeti götürmesi de zaman alabilmektedir. Vatandaşların zamanında ve aksamadan kamu hizmetini alabilmesi için o yöredeki yerinden yönetim kuruluşu tarafından kamu hizmetinin yürütülmesi gerekmektedir. Kamu hizmetinin yerinden sunulabilmesi için bağımsız karar alabilen ve tüzel kişiliği olan bir kamu idaresinin olması gerekmektedir. Devlet bu hizmetleri yerinden yönetim kuruluşu ile sunulmasını sağlamaktadır. Yerinden yönetim kuruluşları merkezi idareden bağımsız olarak kamu hizmetini yerinde sunmaktadır. Yerinden yönetim kuruluşlarının bağımsız karar alma organları vardır (Kılıç, 2020, s. 8-11).

Ülkenin gelişmişlik düzeyi yerel yönetimlerin gelişmişlik düzeyini doğrudan etkilemektedir. Ülkenin gelişmişlik düzeyi arttıkça yerel yönetimlerin de gücü artmaktadır. Yerel yönetimler siyasi gücünü halktan almaktadır. Yerel yönetimler iktisadi gücünü merkezi bütçeden aldıkları pay ile vergi ve benzeri gelirlerden almaktadır. Yerel yönetimlerin halkın ihtiyaçlarını karşılamak için kıt kaynakları verimli ve optimum şekilde kullanmaları gerekmektedir. Halkın yerel yönetimlere katılımın artması yerel yönetimlerin gücünü artırmaktadır. Halk sorunlarını yerel yönetim organlarına kolaylıkla iletebilmelidir (Karataş, 2020, s. 12-13).

2.2. Yerinden Yönetimin Türleri

Yerinden yönetim, halkın kamusal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla merkezi yönetimden farklı olarak hiyerarşik ast ve üst ilişkisi olmayan kamu kurum ve kuruluşlarıdır (Hekimoğlu, 2019, s. 6). Yerinden yönetim, siyasal yerinden yönetim ve idari yerinden

yönetim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Karakaya, 2020, s. 20). Bu kısımda siyasal yerinden yönetim ve idari yerinden yönetim kavramlarına yer verilmektedir.

2.2.1. Siyasal Yerinden Yönetim

Siyasal yerinden yönetim, çok yaygın olarak uygulanan bir yerinden yönetim yöntemi olmayıp daha çok Avrupa kıtasında uygulandığı görülmektedir. Ulus devletlerde siyasal yerinden yönetimin sistematik bir şekilde yürütülebildiği ifade edilmektedir. Siyasal yerinden yönetim anlayışının gelişmesinde devletin siyasal, sosyal ve ekonomik tarihten etkilendiği belirtilmektedir (Kılıç, 2020, s. 9-10). Siyasi yerinden yönetim, siyasal katılımı beraberinde getirmekle birlikte sadece seçimde oy kullanmak anlamına gelmemektedir. Halkın siyasal sisteme bakış açısı, katılımı, siyasi sistemdeki durumları gibi tüm tutum ve davranışlarını içermektedir (Turan, Güler, & Güler, 2013, s. 244).

Siyasal yerinden yönetim, kamu yönetiminin siyasal açıdan merkezi ve yerel yönetimler arasında paylaştırılması esasına dayanmaktadır. Yerinden yönetimler, meclis ve yürütme organlarına sahip olup bu organları kullanarak mahalli halkın müşterek ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Merkezi yönetimde siyasi açıdan tek bir erk vardır. Merkezi yönetim siyasi gücünü halktan alarak seçimle iş başına gelmektedir. Siyasal yerinden yönetim organları seçimle iş başına gelerek kanunun verdiği yetkileri kullanarak görevlerini ifa etmektedirler. Ayrıca merkezi yönetim bazı görevlerini yetki devri ile yerel yönetimlere devretmektedir (Esendemir, 2020, s. 28-29).

2.2.2. İdari Yerinden Yönetim

Merkezi yönetim ve yerel yönetimlerin yetkileri arasında farklılıklar bulunmaktadır. Merkezi ve yerel yönetimlerin yetkileri kanun koyucu tarafından belirlenmektedir. Yerel yönetimler özerk kuruluşlar oldukları için kanunların verdiği yetkilere bağlı olarak görevlerini yaparken mevzuatta belirtilen sınırlar çerçevesinde hareket serbestliğine sahiptir. Yerel yönetimler halkın yerel ihtiyaçlarını karşılamaktadır. İdari yerinden yönetimler, coğrafi yerinden yönetim ve hizmet yerinden yönetim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İl özel idaresi, köy ve belediyeler coğrafi yerinden yönetim kuruluşlarıdır. Hizmet yerinden yönetim kuruluşları ise merkezi idarenin dışında hizmet sunan tüzel kişiliği olan kamu kurum veya kuruluşlarıdır. Üniversiteler gibi teknik bilgi veya hizmet sunan kurumlar hizmet yerinden yönetim kuruluşları olarak ifade edilmektedir. Hizmet yerinden yönetim kuruluşlarının amacı kamu yararına faaliyetlerini sürdürmektir (Dut, 2021, s. 15-17).

2.3. Yerel Yönetimler

Sanayileşmenin başlamasıyla halkın köyden kent merkezine göç etmesiyle modern kent yönetimi anlayışı egemen olmuştur. Sanayileşme ile birlikte kent yönetiminde toplumsal, ekonomik ve sosyal açıdan birçok değişim yaşanmaya başlamıştır (Urhan, 2008, s. 86). Merkezden yönetimin hâkim olduğu bir dönemde halkın köyden kente göç etmesiyle birlikte ihtiyaçlar farklılık göstermiştir. Böylece yerleşim yerlerinde halkın müşterek ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla halkın seçtiği yöneticiler tarafından yönetilen özerk bir yönetim mekanizması kurulmaktadır.

Demokratik sistemin gelişmesi için yerel yönetimler oldukça önemlidir. Yerel yönetim organlarının seçimle belirlenmesi demokrasinin gelişmesine olumlu katkı sağlamaktadır (Keser & Akoğul, 2013, s. 107). Merkezi yönetim yetkilerinin bazılarını yerel yönetimlere devrederek yerel demokrasinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Yerinden yönetimler, yetkinin türü ve genişliği açısından siyasi veya idari olarak iki başlık altında incelenmektedir. Siyasi yerinden yönetimler, federal devletlerde görülmektedir. İdari yerinden yönetim, yasama ve yargı yetkisini merkezi yönetim bünyesindeyken, yürütme yetkisi yerel yönetimler üzerinde paylaştırılmaktadır. İdari yerinden yönetim, hizmet ve yer yönünden olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kamu hizmetlerinin TRT, üniversite gibi yerel kamu kuruluşları tarafından yapılması hizmet yerinden yönetim olarak ifade edilmektedir. Belirli bir yörede yaşayan halkın müşterek ihtiyaçlarının karşılanmasında yer yönünden yerinden yönetim kuruluşları hizmet vermektedir. Ülkemizde il özel idareleri, köy ve belediyeler yer yönünden yerinden yönetim hizmeti veren kuruluşlardır (Pehlivan, 2006, s. 205-207).

1982 Anayasası'nın 123. maddesinde devletin merkezden yönetim ve yerinden yönetim ilkesine göre yönetileceği ifade edilmektedir (1982 Anayasası, 2022). Devlet, tüm kamu hizmetlerini tek başına yapabilecek güce sahiptir. Ancak tüm kamu hizmetlerinin bir merkezden sunulması mümkün değildir. Bazı hizmetlerin bazı kişi veya yerleri ilgilendirmesi nedeniyle merkezi yönetim kendi başına hizmeti sunmaktansa bir kurum veya kuruluşa yaptırmayı tercih etmektedir. Yerel yönetimlerde kamu hizmeti, merkezi yönetimden farklı olarak ilgili kamu tüzel kişileri tarafından sunulmaktadır (Tortop, 1984, s. 10).

Yerel yönetimler merkezi yönetimden bağımsız olsalar da idari vesayet altındadırlar. Yerel yönetimler il özel idareleri, köy ve belediyelerden oluşmaktadır. İl özel idaresinin

yürütme organı Vali, belediyelerin yürütme organı Belediye Başkanı ve köylerin yürütme organı ise Muhtar'dır. Yerel yönetimlerin yürütme organları seçimle iş başına gelse de böyle bir genelleme yapmak mümkün değildir (Nohutçu, 2015, s. 295).

2.4.Yerel Yönetimin Özellikleri

Yerel yönetimler halkın demokrasiye katılımını sağlayarak çağdaş bir devlet olma yolunda önemli katkı sağlamaktadır. Yerel yönetimler halkın yönetime katılımını sağladığından halk yönetime daha yakın olmaktadır (İnaç & Ünal, 2007, s. 2). Halk, yerel yönetim ile daha kolay iletişim kurarak taleplerini merkezi yönetime göre daha kolay iletebilmektedir. Yerel yönetimler merkezi yönetimin dışında kendi imkânlarıyla faaliyetleri yürüten kamu kurum ve kuruluşlarıdır. Merkezi yönetimin dışında oldukları için merkezi yönetimden bağımsız olarak yetkili organları ile hizmet sunmaktadır. Yerel yönetimler, kamu tüzel kişiliği olup bağımsız karar alabilme ve yürütme organlarına sahiptirler. Yerel yönetimlerin kendi bütçeleri vardır. Yerel yönetimler yetkisini kanundan alarak hizmet sunarken kamu yararı amacını güderler. Merkezi yönetimin ildeki temsilcisi konumunda olan Valiler haricinde yerel yönetimlerin organları ve karar mercileri seçimle iş başına gelmektedir. Yerel yönetimler kamu hizmetini kamu personeliyle kamu mallarını kullanarak sunarlar. Merkezi yönetimin yerel yönetim üzerinde idari vesayet yetkisi vardır. Yerel yönetimlerin tüm özellikleri birlikte değerlendirildiğinde ülkenin gelişmesi ve kalkınmasına önemli katkılar sağladıkları ifade edilebilir (Sağıroğlu, 2020, s. 7-8).

2.5. Yerel Yönetimin Türleri

Türkiye'de yerel yönetimler il özel idaresi, belediye ve köy olmak üzere üçe ayrılmaktadır (Genç, 2019, s. 28). Bu kısımda il özel idaresi, köy ve belediye açıklanmaktadır.

2.5.1. İl Özel İdaresi

Yerinden yönetim kuruluşları halkın demokratik sistemde daha fazla yönetime katılmasını sağlayarak devletlerin siyasi gelişimine önemli katkılarda bulunan idarelerdir. Yerel yönetim hizmetleri doğrudan ilgili idare tarafından verileceği için hizmetin sunulması daha kolay olmaktadır. İl özel idareleri, 1864 yılında kabul edilen nizamname ile kurulmuş olup, 1913 tarihinde kabul edilen kanun ile tüzel kişilik kazanmıştır. 1949 yılında kabul edilen İl İdaresi Kanunu ile il özel idaresi düzenlenmiştir. Günümüzde ise İl Özel İdareleri 2005 yılında kabul edilen 5302 sayılı kanun hükümlerine göre

yönetilmektedir. İl özel idareleri sağlık, bayındırlık, tarım, ticaret, ekonomi gibi birçok alanda merkezi yönetimin dışında ilgili ilin veya ilçelerin muhtelif yerlerinde halka kamu hizmeti sunmaktadır. İl özel idarelerinin bütçeleri merkezi yönetim bütçesinden kendilerine verilen pay ve hizmetler için alınan harç vb. gelirlerden oluşmaktadır. İl özel idareleri merkezi yönetimin sunduğu hizmete ek olarak birçok kamu hizmetini sunmaktadır (Kasapoğlu, 2018, s. 24-25).

İl genel meclisi, il encümeni ve Vali, il özel idaresinin karar ve uygulama organlarıdır (Bölükbaş, 2020, s. 45). Vali, il özel idaresinin amiridir. Vali, aynı zamanda bütçe amiri olarak da ifade edilmektedir. Vali, merkezi yönetimin il idaresindeki en üst memurudur. Aynı zamanda seçimle gelen yerel yönetim birimi olan il özel idaresinin de en üst düzey amiridir. İl özel idaresinin yürütme organıdır. Vali il özel idaresini temsil etme yetkisine sahiptir. İl özel idaresinin diğer bir organı ise il genel meclisidir. İl özel idaresinin seçimle gelen meclis üyeleri il genel meclisini oluşturmaktadır. Yerel seçimlerde olduğu üzere beş yıllık dönemde il genel meclisi üyeleri seçilmektedir. İl genel meclisi her ayın ilk haftası önceden belirlenen yerde toplanır. İl genel meclisi ilk toplandığında iki yıl için bir meclis başkanı seçer. İkinci yıl bittiğinde meclis başkanlık seçimi yenilenir ve seçilen başkan sonraki seçim yapılarına kadar görevine devam eder. İl genel meclisi, stratejik plan hazırlamak, belediye sınırları dışında kalan yerlere imar planı vermek, yatırım faaliyetlerini kararlaştırmak gibi birçok görevi vardır. İl encümeni, il özel idaresinin diğer karar ve yürütme organıdır. Vali, il encümeninin de başıdır. İl encümeni Vali, il özel idaresi genel sekreteri, genel meclisin kendi üyeleri arasında her yıl seçeceği üç üye ve Vali'nin birim yöneticileri arasından her yıl seçeceği iki üyeden oluşmaktadır. Vali olmadığı durumlarda toplantılara genel sekreter başkanlık eder. İl encümeninin, il bütçesinin incelenmesi, kamulaştırma kararı alınması, kanunda belirtilen cezaların verilmesi gibi çeşitli görevleri vardır (Duvan, 2019, s. 25-27). İl özel idareleri bir yerel yönetim idaresi olmasının yanı sıra merkezi yönetimin taşra teşkilatındaki işlerinin de yürütülmesinde katkı sağlamaktadır (Çetin, 2010, s. 25).

2.5.2. Köyler

442 sayılı Köy Kanunu 1924 yılında kabul yürürlüğe girmiştir. Köy kanununda nüfusu 2 binin altında olan yerleşim yerine köy, 2 bin ile 20 bin arasında olan yerleşim yerine kasaba, 20 binden çok olan yerlere şehir denilmektedir (Koyuncu, 1984, s. 3). Köyler en küçük yerleşim yeridir. Köyler kırsal kesimlerde yer almaktadır. Cumhuriyet döneminde nüfusun %80'i köylerde yaşarken, son zamanlarda yapılan araştırmaya göre oranın

%7,7'lere kadar düştüğü ifade edilmektedir. Köyler genel olarak tarım yapılan, ticari hacmi düşük olan dağınık yerleşim yerleridir. Köy halkı, köyün zorunlu yapılması gereken işlerini birlikte yapmaktadır. Köyün isteğe bağlı işleri ise köy halkından istekli olanlar tarafından yapılmaktadır. Köy yönetimi; köy derneği, ihtiyar heyeti ve muhtardan oluşmaktadır. Muhtar, yerel seçimlerde 5 yıllığına seçilmektedir. Muhtar köydeki en yüksek devlet görevlisidir. Köyü temsil etmektedir. Muhtar, kanunun ona verdiği yetkileri ve görevleri köy halkı adına yapmaktadır. Köylerin yönetiminde köy derneği olup köy halkından oluşmaktadır. İhtiyar heyeti, köyün diğer karar ve yürütme organı olup muhtarı ve köyün işlerini denetlemek gibi çeşitli görevleri vardır. İhtiyar heyetinde köy imamı ve köy öğretmenini gibi doğal üyeler dışında muhtarla birlikte seçimle iş başına gelen üyeleri vardır (Göçoğlu, 2020, s. 43-46).

Büyükşehir belediyesi olmayan 51 ilde köylerin hukuki statüsü aynen devam etmektedir. Büyükşehir belediyesi olan illerde ise köylerin tüzel kişiliği kaldırılarak yerine mahalleler kurulmuştur. Köylerin mahalleye dönüşmesi ile eskiden köy olan yerleşim yerlerine belediye hizmetinden yararlanma imkânı tanınmıştır. Böylece kırsal mahalle olarak ifade edilebilecek yeni yerleşim yerleri oluşturulmuştur. Belediye sınırları içerisinde 500 ve üzeri nüfusu olan muhtar ve ihtiyar heyeti tarafından yönetilen yerleşim birimine mahalle denilmektedir. Mahallelerde halkın müşterek ihtiyacının karşılanması, bireylerin yaşam standartlarının yükseltilmesi ve bireyler ile devlet idaresi arasındaki ilişkilerin yürütülmesi mahalle muhtarının görevidir (Bölükbaş, 2020, s. 47).

2.5.3. Belediyeler

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte üretim ve ticari alanda yaşanan değişimler sosyo-demografik yapıda da görölmektedir. Köylerin yerini şehirler almıştır. Şehirlerin gelişmesiyle kamu yönetiminde siyasi ve idari değişimler yaşanmıştır. Köylerden daha büyük yerleşim yerlerinin olması onlara özgü bir yönetim şeklini de beraberinde getirmiştir. Belediyeler, kent merkezinde yaşayanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmuş yerel yönetimlerdir. Belediye Arapça *beled* kelimesinden türetilmiştir. Bir beldede yaşayan halkın ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmuş olup karar organları o mahalli idarede yaşayan seçmenlerce seçilen, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişileri belediye olarak tanımlanmaktadır (Kepekçi, 2020, s. 55-56). Belediyeler, 2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediyeler Kanunu ile yönetilmektedir. Kanun; belediyelerin kuruluşunu, organlarını, görevlerini ve sorumluluklarını belirlemektedir. Belediyeler ilgili mahalli idarede yaşayan halkın ortak

ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan, tüzel kişiliği olan mali ve özerk kamu kurumlarıdır. Kanunda tanımlandığı üzere belediyeler halkın toplu olarak yaşadığı yerlerde veya kentlerde halkın ortak ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Dolayısıyla il özel idarelerinden farklıdır. İl zel idareleri belediye gibi halkın toplu olarak yaşamadığı yerlerde halkın ortak ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulmuştur. Bu nedenle halkın toplu olarak bir arada yaşadığı yerlerde belediyelerin kurulabilmesi için nüfusun 5 binin üzerinde olması gerekmektedir. İl ve ilçe merkezlerinde nüfusa bakılmaksızın belediyeler kurulmaktadır (Tosun, 2020, s. 66-67).

Belediyeler belde, ilçe ve illerde kurularak, halkın müşterek ulaşım, temizlik, toplu taşımacılık gibi ihtiyaçlarını yürütmektedir. Belediyeler sosyal, kültürel, sağlık, evre yönetimi, kentleşme gibi birçok alanda görevi vardır. şehir merkezlerinde yerel yönetim hizmeti belediyelerce sunulmaktadır. Belediyeler görevlerini yerine getirirken merkezi yönetim bütçesinden belirli bir pay almaktadır (Kepekçi, 2020, s. 55-56). Bunun dışında kanunların tanımladığı çeşitli gelirler vardır. Belediyelerin gelirleri, vergi gelirleri, harçlar, harcamalara katılma payları, resimler ve para cezalarından oluşmaktadır (Kırdemir, 2019, s. 16-17). Belediyelerin kanunda belirtilen gelirlerinin yeterli olmadığı ifade edilmektedir (Arıkboğa, 2016, s. 277). Belediyeler idari ve mali olarak özerk olmaları ve kamu tüzel kişiliğine haiz olmalarından dolayı bağımsız karar alabilmektedir. Belediyeler, yerel yönetimler içinde en aktif çalışan yerel yönetim kuruluşlarıdır (Kepekçi, 2020, s. 55-56). Belediyeler halkın ihtiyaçlarını karşılamak için teknolojiadaki gelişmeleri takip ederek e-belediye sistemlerini geliştirdikleri görülmektedir (Erdoğan, 2019, s. 552).

2.5.3.1. Büyükşehir Belediyesi Organları

Kent veya şehirlerde yaşayan halkın ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan belediyenin üç temel organı vardır (Azaklı & zgr, 2005, s. 297). Belediyelerin ve büyükşehir belediyelerinin organları aynı olup belediye başkanı, belediye encümeni ve belediye meclisinden oluşmaktadır. Belediye meclisi, belediyenin en yüksek karar alma organı olup halk tarafından seçilmiş üyelerden oluşmaktadır (Bulut & Tanıyıcı, 2008, s. 174). Yerel yönetim seçimleri beş yılda bir yapıldığından belediye meclisi yeleri seçimi de beş yılda bir yapılmaktadır. Belediye yönetiminin karar alma organı belediye meclisidir. Belediye meclis ye sayısı nüfus sayısına göre 9 ile 55 arasında değişmektedir. Belediye meclis yesi olabilmek için belediyenin bulunduğu sınırlar içinde en az 6 ay ikamet etmiş olmak ve 25 yaşını doldurmuş olmak gerekmektedir. Belediye meclisinin bütçeyi kabul

etmek, kesin hesabı kabul etmek, borç almaya karar vermek gibi birçok görevi vardır. Belediye encümeni belediyenin diğer karar alma organıdır. Belediye başkanı, belediye encümenin doğal üyesi olup belediye encümeninin de başkanıdır. Belediye encümeni nüfusa göre 5 veya 7 üyeden oluşmaktadır. Belediye başkanı toplantıya katılmadığı durumlarda belediye başkan yardımcısı veya belediye encümeninden görevlendirilen bir üye toplantıya başkanlık etmektedir. Belediye encümeni işyerlerinin açılış-kapanış saatini belirlemek ve kanunda belirtilen cezaları vermek gibi çeşitli görevleri vardır. Belediye idaresinin üçüncü organı belediye başkanlarıdır. Belediye başkanları belediyeyi temsil eden en üst idari makamdır. Belediyenin tüzel kişiliğini belediye başkanı temsil etmektedir. Belediye başkanı halk tarafından beş yıl için seçilmektedir. Belediye başkanı belediye teşkilatını yönetmekle görevlidir. Belediye başkanının bütçeyi hazırlamak, meclisin ve encümenin aldığı kararları yerine getirmek, belediyenin gelirlerini ve alacaklarını tahsil etmek gibi çeşitli görevleri vardır (Keskin, 2015, s. 7-10).

2.5.3.2. Belediyelerin Görevleri

Belediyeler, şehirlerde yaşayan halkın ortak ihtiyaçlarını karşılamak için alt yapı, yol çalışmaları, ulaşım, çevre düzenlemesi, imar gibi birçok hizmeti sunmaktadır. Belediyeler çöp ve atık alma, otobüs terminali kurma ve işletme, otobüs, tramvay gibi ulaşım araçları ile toplu taşımacılık gibi faaliyetleri yürüterek kamusal ortak ihtiyaçları karşılamaktadır. Belediyelerin sunduğu sosyal hizmetler de vardır. Belediyeler halkın sosyal, iktisadi vb. ihtiyaçlarını karşılamak için birçok görev üstlenmektedir. Örneğin defin işlemlerini belediyeler yapmaktadır. Nüfusu 100 bin üzerinde olan belediyeler çocuk ve kadınlar için konuk evi yapma mükellefiyeti vardır. Ayrıca belediyeler toplu kamu hizmetinin sunulduğu okul gibi binaların tamirat işlemlerinde de ilgili kuruluşlara yardım edebilmektedir. Belediyeler sağlık hizmeti sunabilmektedir. Belediyeler halkın spor yapabilmesi için spor salonları ve yüzme havuzları açarak işletebilmektedir (Arı, 2019, s. 6-7).

2.6. Büyükşehir Belediyeleri

Büyükşehir belediyeleri nüfusun artması, mahalli halkın ihtiyaçlarının artması, ihtiyaçların değişmesi, yaşam kalitesinde görülen değişim ve daha iyi bir yaşam standardına sahip olmak gibi sebeplerden dolayı halk köylerden şehirlere göç etmesiyle birlikte özel bir yönetim şekline ihtiyaç duyulmuştur. Kentlerin büyümesi ve sınırların sürekli gelişmesi ile birlikte yerel yönetimlerin *Metropolitan* denilen bölgeler oluşmuştur.

Bu tür yerleşim yerlerinde birçok yerel yönetim bir arada bulunmakta ve halkın ihtiyacını karşılamaktadır (Polatoğlu, 2015, s. 44-45). Büyükşehir belediyelerinin mevcut yerel yönetim yeterli olmadığı için ortaya çıktığı görülmektedir.

1982 Anayasası'nın ilgili maddesinde büyük kentlerde özel kurulmuş yönetim şekillerinin olabileceği ifade edilmektedir. Buna istinaden 1980'li yıllarda 3030 sayılı kanun ile Büyükşehir Belediyeleri kanunu ile büyükşehir belediyelerinin diğer belediyelerden farklı olarak kurulmasına imkân tanımaktadır. Büyükşehir belediyeleri kanunda kendisine verilen görevler ile ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayarak il sınırı içinde idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliği olarak seçmeler tarafında seçimle iş başına gelen başkanı olan bir yerel yönetim birimidir. 2004 yılında kabul edilen ve halen yürürlükte olan 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile büyükşehir belediyeleri yönetilmektedir. Büyükşehir belediyeleri 750 bin nüfusun üstünde olan yerleşim yerlerinde kanun ile kurulabilmektedir. Büyükşehir belediyelerinin olduğu şehirlerde il özel idareleri bulunmamaktadır. Dolayısıyla büyükşehir belediyeleri ilin mülki idare sınırlarını kapsamaktadır. İlin tamamı büyükşehir belediyesinin sınırı olarak kabul edilse de ilçe belediyelerinin sınırları da belirlidir (Arı, 2019, s. 12-13).

2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı kanun ile Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van il belediyeleri kaldırılarak bu illerde büyükşehir belediyesi kurulmuştur. Büyükşehir belediyelerinin kurulmasıyla birlikte mevcut köy ve beldelerin tüzel kişiliği kaldırılarak tüzel kişiliği olmayan mahalleye dönüştürülmüştür. Büyükşehir belediyesi olan 14 ilde il özel idareleri ile varsa bucak teşkilatı ve idaresi de kaldırılmıştır (6360 Sayılı Kanun, 2022). 6360 sayılı kanun ile kurulan 14 büyükşehir belediyesi ile büyükşehir belediye sayısı 30'a yükselmiştir.

Büyükşehir belediye yönetimi; büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanından oluşmaktadır. Bu kısımda belediye meclisinin organları açıklanmaktadır.

2.6.1. Büyükşehir Belediye Meclisi

Büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediyesinin karar organıdır. Bazı durumlarda büyükşehir belediye meclisi ilçe belediyelerinin de karar organı olabilmektedir. Büyükşehir belediye meclisi büyükşehir belediye sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyeleri ile ilk kademe belediyelerinin meclis üyelerinin toplamından oluşmaktadır.

Büyükşehir belediye meclisi üyeleri ilgili belediyelerin meclis üye sayısının seçiliş sırası dikkate alınarak meclis üye sayısının beşte birinin toplamından oluşmaktadır. Dolayısıyla ilçe ve ilk kademe belediyelerinin meclis üyelerinin hepsi büyükşehir belediye meclisinde yer almamaktadır. Seçilme sırasına göre beşte bir oranında meclis üyesi hem seçildikleri belediyenin meclis üyeliğini hem de büyükşehir belediyesinin meclis üyeliğini yapmaktadır. Büyükşehir belediye meclisinin yedek üyeleri de asıl üyelerinin seçilme usulüne tabidir. Büyükşehir belediye başkanı ile ilçe ve ilk kademe belediye başkanları doğal olarak büyükşehir belediyesinin tabi üyeleridir. İlk kademe veya ilçe belediyelerinde meclis üyeliği düşenin büyükşehir belediye meclis üyeliği de düşmektedir. Meclis üyeleri yerel yönetimlerde olduğu üzere 5 yıl için seçilmektedir. Büyükşehir belediye meclisi her ayın ikinci haftası belirlenen yerde kendiliğinden toplanmaktadır. Meclis toplantıları bütçe görüşmelerinde 5 günden fazla süremez. Büyükşehir belediye meclisi tatili belirleyeceği zamanda 1 aylık sürede yapma yetkisine sahiptir. Büyükşehir belediye meclisine büyükşehir belediye başkanı başkanlık etmektedir. Büyükşehir belediye başkanının olmadığı durumlarda meclis başkan vekili meclise başkanlık eder. Büyükşehir belediye meclisi meclis salt çoğunluğu ile toplanmaktadır. Görüşme yapabilmek için üye sayısı meclis üye sayısının dörtte birinden az olamaz. Büyükşehir belediye başkanı meclisin aldığı kararı tekrar görüşmek üzere 7 gün içinde meclise göndermektedir. Meclis aynı kararı salt çoğunluk ile alırsa veya belediye başkanı kararı geri göndermezse meclis kararı kesinleşmektedir. Büyükşehir belediye başkanı geri gönderdiği karar meclis tarafından aynen kabul edilirse idari yargıda iptali için dava açabilmektedir. Kesinleşen büyükşehir belediye meclisi kararlarının mülki idare amirine gönderilmesi gerekli olup gönderilmemesi durumunda yürürlüğe girmemektedir. Mülki idare amirleri kararları hukuka uygun görmezse idari dava açabilmektedir (Gülşin, 2008, s. 63-64).

2.6.2. Büyükşehir Belediye Encümeni

Büyükşehir belediye encümeni belediyenin karar organı olarak ifade edilmektedir. 5216 sayılı kanunda büyükşehir belediye encümeni düzenlenmektedir. Büyükşehir belediye başkanı büyükşehir belediye encümeninde başkan olarak görev yapmaktadır. Büyükşehir belediye encümeni 11 üyeden oluşmaktadır. Büyükşehir belediye encümenin üç doğal üyesi vardır. Büyükşehir belediye başkanı encümenin doğal üyesi olup büyükşehir belediyesi genel sekreteri ve mali işler amiri doğal üyesidir. Büyükşehir belediye meclisi encümenin beş üyesini kendi üyeleri arasından seçmektedir. 3 üye ise büyükşehir

belediye başkanı tarafından birim amirleri arasından seçilmektedir. Büyükşehir belediye başkanı büyükşehir belediye encümeninin başkanı olup belediye başkanının olmadığı durumlarda büyükşehir belediyesi genel sekreteri encümene başkanlık etmektedir. Büyükşehir belediye encümeni kanunda sayılan görevleri yerine getirmektedir. Kamulaştırma kararı almak, stratejik plan ve kesin hesap ile ilgili görüş bildirmek, kanunda verilen yetkiye dayanarak ceza vermek, bütçe tasarısını incelemek gibi çeşitli görevleri vardır (Kaçan, 2020, s. 19-20).

2.6.3. Büyükşehir Belediye Başkanı

Büyükşehir belediye başkanı büyükşehir belediye idaresinin en üst amiri olup büyükşehir belediyesinin tüzel kişiliğini temsil etme yetkisine sahiptir. Belediye başkanı belediye idaresinin dışında belediye encümeninin ve belediye meclisinin de başkanıdır. Büyükşehir belediye başkanı diğer belediyelerde olduğu üzere seçimle iş başına gelmektedir. Belediye başkanı çeşitli sebeplerle görevini ifa edemezse yetkili idari mercilerin belediye başkanı vekili görevlendirmeleri gerekmektedir. Büyükşehir belediye başkanı belediyeyi sevk ve idare etmekle yükümlüdür. Belediyenin tüzel kişiliğini temsil etme yetkisine sahiptir. Belediye meclisine ve encümenine başkanlık etmekte doğal görevleri arasındadır. Belediyenin taşınır malları ile taşınmaz mallarını yönetmekle yükümlüdür. Belediyenin gelirleri ile alacaklarının tahsilinden sorumludur. Belediye başkanı kanunun kendisine verdiği görevleri yerine getirmek durumundadır. Büyükşehir belediye başkanı görev yaptığı ildeki halkın sağlıklı ve huzurlu yaşaması için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür (Bozkurt, 2019, s. 22).

3. FİNANSAL OKURYAZARLIK

Finansal okuryazarlık, günümüzde en çok araştırılan ve üzerinde durulan konulardan biri olarak dikkat çekmektedir. Bireylerin finansal kararlarında rasyonel davranmalarında finansal okuryazarlığın önemi vurgulanmaktadır. Birey, aile ve devlet yönetiminin aldığı finansal ve ekonomik kararlarda toplumun finans bilgisinin ve finans alanında aldığı eğitimin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Bu husustan hareketle bu kısımda finansal okuryazarlık kavramı incelenmektedir. Öncelikle finans kavramı açıklanmakta, finansal farkındalık, tutum ve davranış kavramlarına yer verilmektedir. Finans ile ilgili temel kavramlar verildikten sonra finansal okuryazarlık kavramına değinilmektedir. Finansal okuryazarlık kavramının tanımı, tarihsel gelişimi, önemi, etkileri, alt boyutları, finansal okuryazar olabilmenin koşulları ve finansal okuryazar olmanın faydaları bu bölümde açıklanmaktadır.

3.1. Finans ve Finansal Bilgi

Finans bilimi, ekonomi biliminden ayrılarak 19. yüzyıldan itibaren ayrı bir bilim olarak önem kazanmıştır. Finans, 1930'lı yıllarda likidite sağlamak, finansal krizlere karşı önlem olarak varlığı devam ettirebilmek ve iflastan korunmak gibi konular üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ekonomiden ayrılarak ayrı bir bilim dalı olarak gelişen finans, işletmelerin ihtiyaç duydukları fonları temin etmek, çalışma sermayesini yönetmek, optimum sermaye yapısını belirlemek ve firma değerini maksimize etmek gibi konularla ilgilenmektedir. Finans, günlük hayatta en çok karşılaşılan bilim dallarından biridir. Finans, işletmeler kadar bireylerin de finansal kararlarıyla ilgilenmektedir (Güneş, 2019, s. 3-4).

Finansal bilgi, finansal okuryazarlık kavramıyla yakından ilişkilidir. Finansal okuryazarlar bireylerin temel düzeyde finansal bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Bireyler faiz, risk ve getiri gibi temel konularda fikir sahibi olacak kadar finansal bilgiye sahip olmalıdır. Finansal okuryazar olmayan bireyler finansal konularda yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıklarından finansal araçlar ve sistemlerle ilgili doğru kararlar alamayabilirler. Finansal bilgi, finansal tabloların okunması ve incelenmesi için de gereklidir. Finansal okuryazar bireyler, şirketlerin finansal tablolarını inceleyerek finansal durumlarını değerlendirebilmektedir. Böylece bireyler yatırım kararı için gerekli bilgiye kolaylıkla erişebilmektedir (Şengüloğlu, 2019, s. 3).

Finansal bilgiyi kullanabilme yeteneği, finansal yetenek kavramı ile ifade edilmektedir. Finansal yetenek, bireylerin karşılaştıkları finansal sorunların üstesinden gelebilme yeteneği olarak da ifade edilmektedir. Finansal yetenek bireylerin finansal bilgi düzeyi ile yakından ilişkilidir. Finansal bilgi düzeyi arttıka alınan finansal kararların isabet düzeyi de artmaktadır. Finansal okuryazar bireyler, finansal yetenekleri ile finansal bilgilerini etkin kullanabilmektedir. Finansal okuryazar bireyler alacakları kararlarda finansal bilgilerini doğru ve isabetli kullanarak beklentilerini karşılayabilmektedir (Güneş, 2019, s. 8-9).

3.2. Finansal Farkındalık

Bireylerin finansal yatırım ve kararlarında finansal ürün veya hizmetler ile ilgili gerekli bilgileri edinmeleri, risk ve fırsatları algılamaları, rasyonel davranarak finansal refah seviyelerini yükseltecek kararlar almaları finansal farkındalık olarak tanımlanmaktadır. Finansal farkındalığa sahip bireyler gerekli veriye ulaşabilmekte, fırsatların farkında olmakta, mevcut seçenekleri öğrenmekte ve alternatifler arasında karar aşamasında ne gibi riskler ve fırsatlar ile karşılaşacağını önceden bilmektedir. Finansal farkındalık, bireylerin ihtiyaç duydukları finansal bilgileri eğitim ve danışmanlık hizmeti aldıktan sonra finansal karar almalarını sağlamaktadır. Finansal farkındalık, bireylerin tüketirken korumayı da amaçlamaktadır (Akyol, 2010, s. 35).

Finansal farkındalık sahibi bireyler finansal eğitim alarak finansal terimleri ve kavramları öğrenmektedir. Finansal farkındalık sahibi bireyler kendilerine sunulan özel seçeneklerin farkında olup fırsatları göz önünde bulundurarak sonuçları değerlendirir. Finansal farkındalık, bireylerin aldıkları kararlarda rehberlik görevi görmekte ve verilen hizmetlerden yararlanılmasını sağlamaktadır. Finansal farkındalık bireylerin tüketimden elde ettikleri refah seviyesini yükseltmektedir. Finansal farkındalık sahibi bireyler karmaşık finansal piyasalarda nasıl davranacağını bilmektedir (Tektaş, 2019, s. 7-8).

3.3. Finansal Tutum

Finansal tutum bireylerin finansal davranışları da etkileyen kişilik özellikleri ile ilişkili bir kavramdır. Bireylerin karakteristik özelliklerine göre şekillenebilmekte hatta çevresel etmenlere bağlı olarak değişebilmektedir. Finansal tutum, bireylerin finansal farkındalıkları ile de yakından ilişkilidir. Örneğin bireylerin sahip oldukları parayı idareli kullanmaları daha önceden yaşanan tecrübelerle bağlı olarak finansal tutumun sonucunda ortaya çıkmış olabilir. Finansal farkındalık, bireylerin tutum ve davranışlarını

etkileyebilmektedir (Bilgin, 2019, s. 36).

Finansal tutum ile finansal okuryazarlık kavramları birbirleri ile ilişkili kavramlardır. Finansal okuryazar bireyler gelir ve gider yönetimi ile ilgili gelecek planlarını finansal tutumları ile şekillendirirler. Çünkü finansal tutum geçmişteki deneyim ve tecrübelerden yararlanarak gelecek ile ilgili davranışların şekillenmesine katkı sağlamaktadır. Bireylerin tasarruflu olma veya harcama tutumları finansal okuryazarlık ile edindiği bilgiler çerçevesinde değerlendirebilirse gelecek ile ilgili alacağı kararlarda veya uygulayacağı stratejilerde beklentileri doğrultusunda kararlar alarak hedeflerine ulaşabilmesi mümkündür (Kanmaz, 2018, s. 14-15).

3.4. Finansal Davranış

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bilgiye erişerek yeniliklerden yararlanmak oldukça kolaydır. Bilgiye erişmek kadar bilgiyi anlamak ve yorumlamakta önemlidir. Finansal bilgiyi anlayarak kullanabilmek için bir davranışa dönüşmesi gerekmektedir. Finansal davranış finansal bilginin erişilmesi, yorumlanması ve kullanılmasıyla ilişkilidir (Kaya, 2015, s. 63). Finansal bilgiler, finansal kararlar için gerekli alt yapıyı oluşturmaktadır. Finansal kararlarda bireylerin sergiledikleri tutumlar finansal davranış olarak ifade edilmektedir. Finansal davranış, finansal tutum ile yakından ilişkilidir. Bireylerin finansal tutumlarını değiştirmek oldukça zordur. Finansal tutum bireylerin kendisinden kaynaklanabileceği gibi çevresinin etkisiyle de ortaya çıkabilmektedir. Finansal davranışlar insanların psikolojik ve sosyolojik olaylardan etkilenmesiyle de şekillenebilmektedir. Finansal bilgi ve tutumlar bireylerin davranışlarını etkileyerek alacakları kararlarda ortaya çıkmaktadır. Finansal bilgi ile birleşen finansal tutum bireylerin finansal davranışların şekillenmesinde oldukça etkilidir (Ceylan, 2020, s. 7-8).

Finansal davranış bireylerin varlıklarını, borçlarını ve daha önce yaptıkları birikimleri yönetebilmeleri olarak ifade edilmektedir. Bireylerin finansal davranışlarını eğitim düzeyleri etkilendiği gibi sergiledikleri tutum ve özellikleri de etkilemektedir. Finansal okuryazar bireyler finansal kararları alırken rasyonel hareket etmesi gerekmektedir. Bireylerin rasyonel hareket edip etmediklerinin ancak davranış bilimleri boyutuyla incelenirse tespit edilebilir. Bireyler kendi düşünce ve hisleri ile yatırım kararı almaktadır. Bireylerin rasyonel bir davranış sergilemesi için gerekli finansal bilgiye sahip olmaları gerekmektedir (Bedir, 2020, s. 43-44).

Bireylerin finansal davranışları nakit yönetimi, kredi yönetimi, tasarruf yönetimi ve

yatırım yönetimi açısından değerlendirilmesi gerekmektedir. Rasyonel bireylerin faturalarını zamanında ödemeleri, bütçe oluşturmaları ve finansal plan doğrultusunda harcamalarını yönetmeleri beklenmektedir. Rasyonel bireyler kredi kartı kullanımına dikkat ederek vadesi gelen borçları zamanında öderler. Rasyonel bireyler yatırım yapabilmek için tasarruf yapmaları gerektiği bilirler. Tasarruf sadece yatırımlar için değil ihtiyaçların finansmanı içinde yapılabilmektedir. Bireylerin gelecek ile ilgili beklentilerini karşılayabilmek için önceden tedbirli davranarak yapılması gereken planlamaları önceden belirlemeleri bir finansal davranış örneğidir (Dikyar, 2019, s. 14-15).

3.5. Finansal Okuryazarlık

Literatür incelendiğinde finansal okuryazarlık ile ilgili çok sayıda çalışmanın olduğu görülmektedir. Finansal okuryazarlık kavramıyla ilgili literatürde çok farklı tanımlar yapıldığı tespit edilmektedir. Bu kısımda finansal okuryazarlık kavramının tanımı verilerek tarihsel gelişim süreci açıklanmaktadır.

3.5.1. Finansal Okuryazarlığın Tanımı

Finansal okuryazarlık ile ilgili çok sayıda bildiri, makale ve tezin yazıldığı tespit edilmiş olup çalışmalarda farklı tanımlamaların yapılmadığı görülmektedir. Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD) finansal okuryazarlık kavramını tanımlamaktadır. OECD, bireylerin refah seviyesini yükseltecek, ekonomik ve finansal işlemlerini yapabilecek, ekonomin gelişmesine ve kalkınmasına katkı sağlayacak, alınacak finansal kararlarda etkin ve verimli kararlar alabilmek, finansal kavramlar ve risk hakkında gerekli bilgilerin edinilmesi olarak finansal okuryazarlık kavramını tanımlamaktadır (Serdar, 2018, s. 30). Finansal okuryazarlık bireylerin doğru karar alabilmeleri ve finansal güçlerini koruyabilmeleri için ihtiyaç duyulan bilgi, yetenek, tutum ve davranışların bir bütünü olarak tanımlanmaktadır (Şahin & Barış, 2017, s. 79).

Teknolojinin hızla gelişmesi ile birlikte finansal alanda geliştirilen finansal araçlar ve sistemler sürekli yenilenerek güncellenmektedir. Küreselleşmenin hızla arttığı bu dönemde bireyler yatırım ve tüketim gibi konularda kararlar almaktadır. Bireylerin hayatlarını sürdürebilmeleri için doğru ve isabetli finansal kararlar almaları oldukça önemlidir. Finansal okuryazarlık eğitimi olan bireyler, gelişen teknolojiye uyum sağlayarak finansal bilgiye kolaylıkla erişebilmekte, olumlu yönde karar alabilmektedir (Bulut, 2019, s. 4-5).

Finansal okuryazarlığı etkileyen birçok faktör vardır. Sosyo-demografik, aile, servet, zaman, memnuniyet ve umutsuzluk durumu finansal okuryazarlığı etkilemektedir. Bireylerin eğitim durumları, cinsiyetleri ve yaşları finansal okuryazarlık düzeyleri üzerinde etkili olabilmektedir. Aile fertlerinin, bireylerin finansal kararları ve davranışlarında etkili olabileceği belirtilmektedir. Bireylerin servetleri, alacakları kararları etkileyebilmektedir. Bireylerin finansal memnuniyet düzeyleri, alacakları kararlar üzerinde etkili olabilmektedir. Tasarruf hedefine ulaşılması veya arzu edilen tüketimin gerçekleşmesi bireylerin finansal memnuniyetlerini etkilemektedir. Ayrıca umut ve umutsuzluk kavramlarının bireylerin finansal davranışlarını etkileyebileceği belirtilmektedir (Şaroğlu & Demir, 2020, s. 70-71).

Finansal okuryazarlık üzerine yapılan araştırmalar her geçen gün artmaktadır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler, finansal okuryazarlık ve finans eğitime ayırdıkları kaynakları artırmaktadır. Çünkü finansal okuryazarlık bireyler için önemli olduğu kadar ekonomi yönetimi açısından da önem arz etmektedir. Bireylerin finansal terimleri, kurumları ve kavramları öğrenmesi, basit, bileşik faiz, anüite gibi temel finansal hesaplamaları yapabilmesi, parayı yönetebilmesi ve finansal planlama yapabilmesi için finansal okuryazar olmak gerekmektedir. Finansal okuryazar olabilmek için bireylerin finans eğitimi alması gerekmektedir. Devlet yönetimleri, finansal okuryazarlık eğitime önem vermektedir. Finansal okuryazar düzeyi yüksek olan toplumun refah seviyesi artmakta, ülkenin gelişmesi ve kalkınmasına da katkı sağlamaktadır. Bu nedenle devlet yönetimi, bireylerin finans eğitimi almalarını desteklemektedir. Bireylerin finans eğitimi ile emeklilik ve ipotek işlemleri dâhil olmak üzere finansal ürünler ve hizmetler ile ilgili temel bilgileri öğrenmeleri ve sağlam finansal kararlar vermeleri amaçlanmaktadır. Küreselleşme ile birlikte son yıllarda yaşanan finansal krizler sonucunda emeklilik planlama sorumluluklarının kamu sektöründen bireylere doğru kayması konunun önemini daha da artırmaktadır (Xu & Zia, 2012, s. 2).

3.5.2. Finansal Okuryazarlığın Gelişimi

2003 yılında yapılan çalışmada finansal okuryazarlık düzeyinin ölçülmesi ile finansal okuryazarlık kavramının literatürde yer aldığı görülmektedir. Finansal okuryazarlık ile ilgili yapılan ilk çalışmalarda bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Finansal okuryazarlık düzeyini yükseltmek için OECD tarafından finansal okuryazarlık eğitimlerinin verildiği görülmektedir. Böylece finansal okuryazarlık kavramı finans literatüründe sıkça kullanılarak ilgi uyandırmıştır (Kanmaz,

2018, s. 9-10).

Finansal okuryazarlık kavramı 2008 küresel finansal krizinden sonra literatürde daha fazla kullanılmaya başlanmış, her geçen yıl önemi artmıştır. Finansal okuryazarlık kavramının önemi ortaya koyularak bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin artırılmasına yönelik çalışmalara hız verilmiştir. Finansal okuryazarlık, bireylerin daha isabetli finansal kararlar alarak finansal sistemin daha istikrarlı çalışmasına katkı sağlamaktadır. Dünyada olduğu üzere Türkiye’de de finansal okuryazarlık düzeyinin yükseltilmesi için çalışmalar yapılmıştır. Türkiye’de ilk olarak 2009 yılında Kalkınma Bakanlığı tarafından finansal okuryazarlık ile ilgili çalışma başlatılmıştır. Böylece özel sektör ve kamuda çalışanların ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla finansal okuryazarlık alanında “*Paramı Yönetebiliyorum*” eğitimi düzenlenmiştir. Finansal okuryazarlık ile ilgili hazırlanan bilimsel çalışmaların da arttığı görülmektedir. Son yıllarda finansal okuryazarlık ile ilgili çok sayıda yüksek lisans ve doktora tezinin hazırlandığı; farklı alanlarda uygulamaların yapıldığı, bilimsel makalelerin yayımlandığı görülmektedir (Topaktaş, 2021, s. 7).

2011 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülen projede 20.000 kadının finansal okuryazarlık eğitimi alması planlanmıştır. Sermaye Piyasası Kurulu, Borsa İstanbul, Takasbank, Merkezi Kayıt Kuruluşu gibi finans kuruluşları iş birliği yapılarak finansal okuryazarlık düzeyinin artırılması için protokol imzalanmıştır. Borsa İstanbul ile Anadolu Üniversitesi arasında imzalanan protokol ile finansal okuryazar sayısının artırılması amacıyla çeşitli eğitimler verilmiş, tanıtımlar yapılmış ve programlar açılmıştır (Kanmaz, 2018, s. 9-12).

3.6. Finansal Okuryazarlığın Önemi

Finansal okuryazar bireyler, finansal okuryazar olmayan bireylere göre daha isabetli kararlar alabildikleri için arzu ettikleri refah seviyesine ulaşmakta bir adım önde olduğu düşünülmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyinin artması gelecekle ilgili beklentilerde daha rasyonel davranılmasını sağlayabilmektedir. Finansal okuryazar bireyler rasyonel davranarak ekonominin işleyişini olumlu yönde etkileyebilmektedir. Bu kısımda finansal okuryazarlığın bireyler için önemi, finansal sistem için önemi ve ekonomi için önemi açıklanmaktadır.

3.6.1. Bireyler İçin Önemi

Finansal okuryazar bireylerin finansal tutum ve davranışlarında daha bilinçli olmaları

beklenmektedir. Kredi kartı harcamalarının artması, vadesinde ödenememesi, bireylerin ödemeleri gerçekleştirecek kadar fona sahip olmamaları ve bilinçsiz harcama yapmaları finansal okuryazar olmadıklarının bir göstergesidir. Ancak finansal okuryazar bireyler örneğin kredi kartı harcamalarına daha fazla dikkat ederek kontrollü harcama yaparlar. Bireylerin gelirlerinin ödemeleri yapacak kadar olmaması gelir yetersizliği olarak ifade edilmektedir. Bu durumda bireyler gelirlerinden daha fazlasını harcamıştır. Bazen de gelirleri yüksek olmasına rağmen bireylerin bilinçsiz harcama yaparak gelirlerini aşmaları mümkündür. Bu durumda bireylerin yeterli gelirleri olmadığından tasarruflarını kullanarak kredi kartı borcunu ödeyebilmektedir. Bireylerin beklenmedik giderlerinin olması normal bir durumdur. Gelirlerinden daha fazla harcama yapmayı alışkanlık haline getiren bireyler bütçelerini yönetmekte güçlük çekebilmektedir. Ancak finansal okuryazar bireyler kredi kartı harcamalarında borcun vadesine ve tutarına dikkat ederek temerrüde düşmemek için gerekli önlemleri almaktadır. Ayrıca finansal okuryazar bireyler gereksiz harcamalardan kaçınmaktadır. Finansal okuryazar bireylerin gelecek planlamalarında, rasyonel davranmalarında finansal okuryazar olmalarının payı vardır. Geleceğin belirsizliği altında emeklilikle ilgili kararlar alarak hedeflenen yaşam standardını devam ettirmek için daha bilinçli finansal kararlar almak gerekmektedir. Gelecekte mevcut yaşam standardını sürdürebilmek için tasarruf yapmak, onları iyi bir şekilde yönetmek, finansal okuryazarlığın bireyler için ne kadar önemli olduğu göstermektedir (Tetik, 2019, s. 3510).

Bireylerin finansal okuryazar olmadıkları halde kendilerini finansal okuryazar olarak görmeleri onlar için büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Günümüzde SMS, mail, telefon gibi çeşitli iletişim araçlarıyla farklı teklifler sunarak bireyleri dolandırmaya çalışanlar vardır. Finansal okuryazar olmayan bireyler kendilerine sunulan çeşitli teklifleri fırsat olarak görmekte ve kanmaktadır. Bunun sonucunda mağdur olmaktadır. Yeterli finans bilgisine sahip olmayan bireyler kendilerini finansal okuryazar olarak gördüklerinde yanlış kararlar alarak maddi kayıplarla karşılaşabilmektedir. Bireylerin finansal okuryazar olmaları, onların hatalı finansal karar almalarını engellemektedir (Vergi, 2019, s. 18-19).

Bireylerin aldıkları hatalı finansal kararlar yüksek tutarlarda borç yükü altına girmelerine, ailelerin boşanmalarına, bireylerin depresyona girmelerine, akıl sağlıklarını yitirmelerine, intihar etmelerine neden olabilmektedir. Bireylerin finansal davranışlarda yetkin olamadıklarında kötü tecrübelerle karşılaşmaları mümkündür. Finansal okuryazarlık

bireylerin refah içinde yaşamaları kadar hata oranı düşük kararlar almalarını sağlayarak finansal sıkıntı yaşamalarını engelleyebilmektedir. Finansal okuryazar bireyler gelecekteki emekliliklerini düşünerek finansal planlamalar yapmaktadır (Öztürk, 2014, s. 18-19).

3.6.2. Finansal Sistem İçin Önemi

Finansal okuryazar olmayan bireyler, hatalı finansal kararlar alarak hem kendilerini hem de finansal piyasaları olumsuz yönde etkilemektedir. Bireylerin veya şirketlerin bilgi sahibi olmadıkları yatırım araçlarında işlem yapmaları sonucunda karşılaşılan iflas, haciz gibi işlemler finansal piyasalara olan güvenin azalmasına neden olabilmektedir. Finansal okuryazar bireyler piyasanın işleyişini öğrenerek önceden araştırdıkları finansal araçlara yatırım yapmaktadır. Çünkü finansal piyasalar sürekli gelişmekte, yeni finansal yatırım araçları türetilmektedir. Finansal araçta isabetsiz seçim yapan bireyler, piyasada yaşanan herhangi bir olumsuz durumda panikleyerek satış yapmakta, böylece farkında olmadan piyasada olumsuz bir durumun oluşmasına da neden olabilmektedir. Bu durum piyasaların derinliğini, işleyişini ve işlem hacmini olumsuz yönde etkilemektedir. Yatırımcıların birbirlerinden etkilenecek piyasadan çekilmesine dahi neden olabilmektedir (Tetik, 2019, s. 3510).

3.6.3. Ekonomi İçin Önemi

Finansal okuryazar bireyler, tasarrufların ülke ekonomileri için önemini bildiklerinden daha yüksek tutarlarda tasarruf yapma veya ihtiyaç dışı tüketimleri azaltma eğilimini göstermektedirler. Finansal okuryazarlık düzeyinin artmasıyla bireylerin finansal sisteme katılımları sağlamakta, önceleri piyasada işlem yapmayan bireyler tasarruflarını finansal piyasalara aktarabilmektedir. Finansal okuryazar olan bireyler yastık altındaki tasarruflarını değerlendirmek için finansal sisteme dâhil ederek piyasanın likiditesini artırmaktadır. Finansal okuryazar bireyler, yatırım yapmadan önce finansal araçlar ile ilgili yeterli bilgiye sahiptirler. Böylece yatırımlarda bilinçli ve tutarlı bir davranış sergilerler. Ancak finansal okuryazar olmayan bireyler bilmedikleri bir yatırım aracını satın aldıklarında fiyattaki ani düşüşlere hemen satış yaparak tepki verebilirler. Bu durum hatalı finansal karar ile tasarrufların azalmasına neden olmaktadır. Bireylerin yatırımlarındaki kayıplar sadece bireyleri değil, ülke ekonomisini de olumsuz yönde etkilemektedir. Böyle bir durumda bireylerin birbirlerini izlemeleri kısa süreli bir paniğe neden olabileceği gibi büyük bir finansal krize de neden olabilmektedir. Alınan finansal

aracın değerinin düşmesi, yatırımcıları satış baskısına zorlayabilmektedir (Tetik, 2019, s. 3510-3511).

3.7. Finansal Okuryazarların Özellikleri

Günümüz küresel finansal sisteminde finansal sistem ve araçlar sürekli gelişmektedir. Finansal okuryazar bireyler finansal bilgilerini güncelleyerek yeni bir ürün veya hizmet ile karşılaştıklarında nasıl davranacaklarını bilmektedir. Finansal okuryazar bireylerin risk ve getiri konusunda daha bilinçli oldukları görülmektedir. Finansal okuryazar bireyler, karşılaştıkları sorunlarda üretilen çözüm önerileri ile tehditlerden korunabilmektedir. Finansal okuryazar bireyler, alternatiflerin değerlendirilmesi konusunda daha seçici olabilmektedir (Demir, 2019, s. 6-7).

Finansal okuryazar bireylerin birçok özelliği olup aşağıda özet olarak verilmektedir (Demir, 2019, s. 7):

- Finansal okuryazar bireyler finansal eğitim almaktadır.
- Finansal bilgi ve eğitimi birleştirerek uygulama anında pratik kararlar alabilmektedir.
- Bankacılık ile ilgili konularda ihtiyaç duydukları bilgiye sahiptirler.
- Varlıklarını etkin yönetmek için yeterli bilgiye sahiptirler.
- Para yönetiminde etkin olup yeterli bilgiye sahiptirler.

Finansal okuryazar bireyler, finansal işlemlerle ilgili yeterli bilgiye sahip olduklarından finansal kararlarda yanılma olasılıkları daha düşüktür. Finansal okuryazar bireyler, fonları etkin ve verimli yönetebilmektedir. Finansal okuryazar bireyler, finansal işlemlerde rasyonel davranarak ekonomin gelişmesine de olumlu katkı sağlamaktadır.

3.8. Finansal Okuryazarlığın Etkileri

Finansal okuryazarlığın bireylere, hane halkına ve ekonomiye olumlu etkileri vardır. Finansal okuryazarlığın bireylerin refah seviyesinin yükselmesine, piyasaların gelişmesine, ekonominin büyümesine ve kalkınmasına olumlu katkıları vardır. Finansal okuryazarlığın olumlu etkileri bireysel ve ekonomik etkiler olarak iki başlık altında bu kısımda açıklanmaktadır:

3.8.1. Bireysel Etkiler

Finansal okuryazar bireylerin alacakları finansal kararlar, gerek kendi bütçelerine gerekse aile ekonomisine olumlu katkı sağlamaktadır. Finansal okuryazar bireyler finansal

işlemlerde kendi menfaatlerine uygun işlemler yapabilecekleri gibi olumlu kararları ile ülke ekonomisine de katkı sağlamaktadır. Bireylerin finansal okuryazar olmaları ile yastık altı tabiri ile finansal kurumlarda olmayan finansal varlıklarını piyasaya kazandırarak hem varlıklarını değerlendirmeleri mümkün olacak hem de finansal piyasaların işlem hacmi artmış olacaktır. Finansal okuryazarlık bireylerin rasyonel davranmalarını sağlamaktadır. Çünkü finansal cehalet ile bireyler araştırma yapmadan bilmedikleri konularda karar alarak işlem yapmakta hem kendilerini hem de ekonomiyi olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle finansal okuryazar oranının yükseltilmesi için bireylerin finansal eğitime yeterli önem vermeleri gerekmektedir. Finansal eğitim alan bireyler tüketimden ziyade tasarruf yapmanın öneminin farkına vardığından gelecek ile ilgili planlarını gerçekleştirebilmek için finansal planlar yapmaktadır. Bireylerin finansal okuryazar olmalarının kişisel finansal kararlarına olumlu katkısı olduğu görülmektedir (Özer, 2020, s. 13).

3.8.2. Ekonomik Etkiler

Bireylerin finansal okuryazar olmalarının rasyonel karar almaları ile ekonomiye olumlu katkıları vardır. Finansal okuryazar bireylerin yaptıkları finansal işlemlerin ekonominin gelişmesine katkısı oldukça fazladır. Finansal okuryazar olmayan bireylerin finansal nitelikli işlemlerde dolandırılma ve kandırılma gibi olumsuz davranışlarla karşılaşmaları mümkündür. Böyle bir durumda fonlar zayi olmakta ve ekonomi zarar görebilmektedir. Ekonominin gelişmesinin yanı sıra ekonomiye olan güvenin artmasında da finansal okuryazarlığın önemli katkısı vardır. Finansal eğitim ile finansal okuryazarlık düzeyi artırılabilir. Eğitim almış bireyler tasarruflarını değerlendirirken araştırma yaparak en iyi yatırım aracında tasarruflarını değerlendirmek isterler. Finansal işlemlerin karmaşık ve riskli olması bireylerin araştırma yapabilme yetenekleri ve eğitim durumları ile yakından ilişkilidir. Örneğin bireylere sigortanın önemi anlatılarak sigorta yapmaları sağlanarak sigortalılık oranı artırılabilir. Böylece sigorta ile biriken fonlar ekonomiye kazandırılır. Ayrıca sigorta yaptıran bireylerin olumsuz bir durum ile karşılaşmaları durumunda kayıpları sigorta şirketince karşılanarak mağduriyetleri de engellenmektedir (Özer, 2020, s. 13-14).

3.9. Finansal Okuryazarlığın Alt Boyutları

Literatürde yapılmış çalışmalar incelendiğinde finansal okuryazarlığın alt boyutlarının para bilgisi, para yönetimi, tasarruf, yatırım, harcama ve planlama boyutlarından oluştuğu

görülmektedir. Bu kısımda finansal okuryazarlığın alt boyutları açıklanmaktadır:

3.9.1. Temel Para Bilgisi ve Para Yönetimi

Parayı yönetebilmek için para ile ilgili temel kavramların bilinmesi gerekmektedir. Paranın ihtiyaca uygun kullanılması, faiz ve enflasyon gibi temel matematiksel hesaplamaların yapılabilmesi ve faturaların ödenebilmesi temel para bilgisi olarak ifade edilmektedir. Temel para bilgisinde paranın zaman değerinin bilinmesi ve hesaplanabilmesi oldukça önemlidir. Enflasyonun olduğu ekonomilerde paranın reel satın alma gücünün hesaplanması, alınan kararlarda önemli bir belirleyicidir. Faiz hesaplamalarında bileşik faiz hesaplaması yapılarak faiz üzerinden tekrar faiz hesaplanmaktadır. Finansal okuryazar bireyler temel para bilgisi ile basit finansal hesaplamalar yapabilmektedir. Böylece paranın gerçek satın alma gücünü hesaplayarak borçlanma politikalarını ve yatırımlarla ilgili parasal kararları alabilmektedir (Oktay, 2019, s. 14-15).

Para yönetimi, paranın kontrolünü de içermektedir. Bütçe yapma, gelir ve giderleri kontrol altına alma, işlemlerin maliyetlerini hesaplayabilmek için bireylerin temel düzeyde para bilgisine ihtiyacı vardır. Bireylerin gelirleri ne kadar yüksek olursa olsun giderlerini kontrol altında tutmak ve gelirleri ile giderlerini ödeyerek finansal sıkıntıya düşmemeleri için temel düzeyde finansal bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Para yönetimi de bir planlama faaliyetidir. Paranın hesaba giriş ve çıkış süreleri farklı olduğundan nakit akışlarının zamanlamasının iyi yapılması gerekmektedir. Finansal okuryazar bireyler aynı zamanda temel düzeyde para yönetme bilgisine sahip olduklarından finansal planlama yaparken herhangi bir sorun yaşamamaları beklenmektedir (Oktay, 2019, s. 16-17).

3.9.2. Tasarruf ve Yatırım Bilgisi

Bireyler gelirlerinin bir kısmını kullanmayarak ayırmak isterler. Gelirlerin giderleri karşıladıktan sonra artan kısmı tasarruf olarak nitelendirilmektedir. Bireyler gelecek dönemlerde arzu ettikleri refah seviyesine ulaşabilmeleri için giderlerinden fedakârlık yaparak tüketimlerini kısımlıdır. Böylece giderlerini azaltarak gelirlerinden daha fazla tasarruf yaparak gelecekte daha iyi bir finansal duruma sahip olmayı arzu ederler. Biriktirilen paranın yatırıma dönüştürülmesi gerekmektedir. Yatırım yapılarak tasarruflar değer kazanmaktadır. Bireylerin hazine bonusu gibi kısa vadeli yatırım araçlarında tasarruflarını değerlendirmesi mümkün olup hisse senedi, tahvil gibi uzun vadeli sermaye

piyasası araçlarında da değerlendirilebilmektedir (Oktay, 2019, s. 18-19).

3.9.3. Harcama ve Borçlanmaya İlişkin Bilgi

Finansal okuryazar bireyler, borçlanmanın finansal açıdan ne kadar önemli olduğunu bilmektedir. Borçlanma ile gelecek dönemlerde ödenecek borçlar karşılığında şimdiden varlık edinilmektedir. Borçlanmanın en yaygın yöntemlerinden biri de kredi kullanmaktır. Borç alanların borçlarını zamanında ödemesi temerrüde düşmemesi için oldukça önemlidir. Borcun faiz maliyeti dışında zamanında ödenmemesinin de bir maliyeti vardır. Bireyler borçlarını zamanında ödeyerek kredibilitesini artırmaktadır. Kredi çekme, kredi kartından avans çekme veya herhangi bir borçlanma aracı ile borç almanın maliyetinin önceden bilinerek borçlanılması gerekmektedir. Çünkü borcunu ödemeyerek zor duruma düşen çok sayıda birey vardır. Harcamada bilinçli olan bireyler borç alma eğilimlerini azaltabilmektedir. Daha fazla tüketim yapan bireyler, daha fazla borç alabilmektedir. Bu nedenle borçlanırken ve özellikle de kredi kartının kullanımında rasyonel davranmak gerekmektedir (Oktay, 2019, s. 19-20).

3.9.4. Finansal Planlama

Finansal planlama, finansal işlemlerin gelecek dönemlerde nasıl gerçekleşeceğini önceden planlanmasıdır. Bireyler gelir ve giderlerini önceden yaptıkları bütçeye göre planlamaktadır. Böylece gelecekte hangi dönemde ne kadar gelir ve giderin olacağı bilinerek tasarruf tutarı da tahmin edilebilmektedir. Bireylerin gelecekte ev satın alma, çocukları okutma ve düğün yapma gibi çeşitli harcama hedefleri vardır. Bunları kısa, orta ve uzun vadede gerçekleştirebilmektedir. Bireylerin gelecek dönemlerde arzu ettikleri refah seviyesinde yaşayabilmeleri için finansal planlama yapmaları gerekmektedir. Emeklilik döneminde istediği yaşam standardını sürdürebilmesi için belirli bir tutarda tasarruf ederek değerlendirmeleri önerilmektedir. Planlama bir yönetim fonksiyonu olarak görülse de bireyler mevcut durumun analizini yaparak gelecek beklentilerine göre plan yaparak hedeflediği finansal gücü elde etmek ister (Öztürk, 2014, s. 35-38).

3.10. Finansal Okuryazar Olabilmenin Koşulları

Bireylerin finansal okuryazar olabilmeleri için çeşitli koşullar vardır. Bireylerin temel düzeyde finans bilgisine sahip olmaları, basit faiz, risk ve getiri hesaplamaları yapabilmeleri gerekmektedir. Temel düzeyde finans bilgisi olan bireylerin bilgilerinin yanı sıra finansal karar alabilecek düzeyde finansal farkındalık sahibi olmaları gerekmektedir. Gelecek ile ilgili planlamalarda finans bilgisinin yanı sıra bireyler

öngörüde bulunabilmelidir. Finansal okuryazar bireyler, emeklilik planlarını çok öncesinden yaparak arzu ettiği yaşam standardını yıllar öncesinden yaptığı tasarruflar ile oluşturmaktadır. Finansal okuryazar bireyler gelecek ile ilgili öngörülerde bulunurken kendi bilgilerinin yanı sıra geçmiş yıllardaki tecrübelerinden de yararlanmaktadır. Bilgi ve tecrübenin yanı sıra bireylerin finansal yeteneğe sahip olmaları da önemlidir. Finansal yetenek, bilgiye sahip olarak araştırma ve çözümleri üretme süreçlerinin hepsinin birleşmesinden oluşmaktadır. Finansal okuryazar olabilmek için temel hesaplamalar yapabilecek düzeyde matematik bilgisi gerekmektedir. Bireyler kredi kartını etkin ve verimli kullanarak ihtiyatlı olmalıdırlar. Bankalardan kredi kullanırken bütçeyi doğru hesaplayarak, aldıkları krediyi en iyi şekilde değerlendirmeleri gerekmektedir. Bir tüketici olarak finansal okuryazar olan bireyler haklarını ve yükümlüklerini araştırarak öğrenmelidir. Finansal bilgiye nasıl erişileceğinin öğrenilmesi de gerekmektedir. Finansal karar alırken fayda ve maliyet açısından riski dikkate alarak en uygun şekilde karar alınmalıdır. Finansal okuryazar bireyler finansal tutum ve davranışlarını kontrol edebilmelidir (Bağlıoğlu, 2019, s. 8-9).

3.11. Finansal Okuryazar Olmanın Faydaları

Bireyler finansal okuryazar olduklarında topluma faydalı olabilmektedirler. Bireylerin finansal okuryazar olmalarının kendilerine, hane halkına ve devlete çeşitli faydaları vardır. Bu kısımda finansal okuryazar olmanın faydaları bireylere ve ekonomiye olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir

3.11.1. Finansal Okuryazar Olmanın Bireylere Faydaları

Bireylerin finansal okuryazar olmaları tasarruflarının artmasını, harcamaların azalmasını, yatırım araçlarında riski dikkate alarak yatırım yapmalarını, maliyet artışlarını hesaplamaları gibi konularda finansal farkındalıklarının artmasını sağlamaktadır. Bireylerin finansal okuryazar olmamaları durumunda yukarıda ifade edilen durumların tersi meydana gelmektedir. Böyle bir durumda bireylerin sadece kendileri değil, aileleri de zarar görmektedir. Finansal okuryazar bireylerin finans eğitimi almalarıyla tasarruf ve harcama yönetiminde daha temkinli olmaları sağlanarak bütçe yapma alışkanlığı kazandırılmaktadır. Bireyler gelecek ile ilgili planlara ulaşabilmek için önceden harcama alışkanlıklarını değiştirmektedir. Gelecek yıllarda istenilen refah seviyesine ulaşabilmek için tasarrufun önemli olduğu düşünülerek risk ve getiri tercihlerinde daha dikkatli davranarak mevcut tasarrufun daha verimli yatırım araçlarında değerlendirilmesine

önerilmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyi artan bireyler, muhtemel risklere karşı kendini sigorta yaptırarak koruyabilmektedir. Finansal okuryazar bireyler, uzun vadeli tasarruf ve yatırım planlarında kendilerine daha fazla güven duymaktadır. Finansal okuryazar bireyler, teklif edilen finansal ürün ve hizmetlerde karşılaştırma yapabilecek bilgiye sahip olduklarından istedikleri ürünü veya hizmeti rekabetçi bir fiyattan temin edebilmektedir (Tuncel, 2021, s. 22-25).

3.11.2. Finansal Okuryazar Olmanın Ekonomiye Faydaları

Bireylerin sınırsız ihtiyaçları kıt kaynaklar ile karşılandığından bireylerin ihtiyaçlarında daha dikkatli davranması gerekmektedir. Bireyler ekonomik güce sahip olsalar dahi kaynakların en uygun şekilde kullanılmaması ekonomiye zarar vermektedir. Finansal okuryazar bireyler, kaynakları en uygun şekilde kullanarak ekonomiye katkı sağlamaktadır. Finansal okuryazar bireyler; gereksiz tüketimi kısıarak, tasarruflarını artırarak, ekonomiye fon kazandırarak likiditenin artmasına katkı sağlamaktadır. Fonların piyasalarda kullanılması ile yatırımlar ve istihdam artmaktadır. Bireylerin tasarruflarını menkul kıymet borsalarında değerlendirmeleri ile borsaların işlem hacmi artmaktadır. Tasarrufların devlet tahvillerinde veya hazine bonolarında değerlendirilmesi ile devlete borç verilerek kamu finansmanına katkı sağlanmaktadır. Finansal okuryazarlık ile bilinçli bireyler tasarruflarını yastık altında değil, finansal piyasalarda değerlendirerek finansal piyasaların gelişmesine destek olmaktadır. Dolayısıyla finansal okuryazarlık ile bireylerde finansal farkındalık oluşmakta, yatırım ve tüketim kararlarında bireyler en uygun kararı vererek, ekonominin gelişmesine ve kalkınmasına katkı sağlamaktadır (Tuncel, 2021, s. 25-26).

4. LİTERATÜR TARAMASI

Finansal okuryazarlık, literatürde çok çalışılan bir konudur. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde genelde öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin incelendiği tespit edilmiştir. Özel sektör veya kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile ilgili yapılan çalışmaların sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyi ile ilgili yapılan bir çalışmaya ise rastlanılmamıştır. Bu bölümde çalışanların finansal okuryazarlık düzeyleri ile ilgili yapılan çalışmalara yer verilmektedir.

Topaktaş (2021), ekonomideki kıt kaynaklar ile sınırsız ihtiyaçların karşılanmasının bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile ilgili olduğunu ifade etmektedir. Finansal okuryazarlık ile ilgili farklı sektörlerde yapılan uygulamaların olduğunu sağlık sektöründe bir uygulama yaparak literatüre katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi çalışanları üzerinde uygulama yapılmıştır. 325 katılımcıdan anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler ile frekans analizi, faktör analizi, normallik testi ve farklılık analizleri yapılmıştır. Bireylerin finansal okuryazarlıkları ile çalışma durumu ve gelir düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu analiz sonucunda tespit edilmiştir (Topaktaş, 2021).

Tuncel (2021), finansal okuryazarlık düzeyi düşük olan bireylerin aldıkları finansal kararların yanlış olabileceğini ifade etmektedir. Bireylerin finansal okuryazarlık düzeyini artırmak için eğitimler verilmektedir. Bu amaçla çalışmada Bingöl’de arıcılık yapan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyi incelenmiş, bu kapsamda kolayda örnekleme yöntemi ile 260 arıcı seçilerek anket yöntemi ile veri toplanmıştır. Elde edilen veriler ile frekans analizi, normal dağılım testi ve farklılık analizleri yapılmıştır. Arıcıların tasarruf yapma konusunda yetersiz oldukları belirtilmekte ve arıcıların finansal eğitim almaları önerilmektedir (Tuncel, 2021).

Yılmaz, Erişen ve Aydamak (2021), kıt kaynakların ekonomik amaçlara uygun olarak kullanılması için bireylerin finansal bilgi sahibi olmaları gerektiğini ifade etmektedir. Çalışmada sağlık çalışanlarından finansal okuryazarlık hakkındaki görüşleri anket yöntemiyle alınmıştır. 7 sağlık çalışanından elde edilen veriler ile nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi yapılmıştır. Analiz bulgularına göre çalışanlar finansal

okuryazarlığı 8 ana başlık ve 9 alt başlık altında değerlendirmektedir. Analiz bulgularına göre toplumda finansal okuryazarlığın etkin olmadığı belirtilmektedir. Sağlık çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyinin eksik olduğu belirtilmektedir. Sağlık çalışanlarının finans bilgilerinin eksikliğini gidermek için eğitim almalarının gerektiği belirtilmektedir (Yılmaz, Erişen, & Aydamak, 2021).

Öndeş ve Arlı (2020) çalışmada, üniversite personelinin finansal okuryazarlık düzeyini incelemektedir. Bu amaç doğrultusunda devlet üniversitesinde görev yapan 263 personelden anket yöntemiyle veri toplanmaktadır. Elde edilen veriler ile geçerlilik ve güvenilirlik analizleri, açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri, t testi ve Anova testleri yapılmaktadır. Analiz sonucunda cinsiyet ve medeni durum ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmektedir (Öndeş & Arlı, 2020).

Gültekin (2020), kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeylerini incelemektedir. Literatürdeki çalışmalardan farklı olarak kamu personelinin finansal okuryazarlık düzeyleri genel idari hizmetler, sağlık hizmetleri gibi çalıştıkları sınıflara göre farklılık gösterip göstermedikleri incelenmektedir. Çalışmada 34 sorudan oluşan bir anket ile Isparta'da veri toplanmıştır. 450 kamu personelinden veri toplanmaktadır. Elde edilen veriler ile frekans, Ki kare, t testi ve Anova testleri yapılarak analiz bulguları değerlendirilmektedir. Analiz sonucunda çalışanların demografik özellikleri ile finansal okuryazarlıkları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (Gültekin, 2020).

Özer (2020), finansal okuryazarlığın toplumsal refah düzeyinin artmasında önemli olduğunu, bireylerin finansal okuryazarlık düzeyini yükseltmek için eğitimler verildiğini ifade etmektedir. Çalışmanın amacı kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeylerini tespit etmektir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesinde görev yapan 200 kişiden anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler ile frekans analizi, t testi ve Anova testi yapılmıştır. Analiz sonucunda kamu çalışanlarının demografik özelliklerine göre finansal okuryazarlık düzeylerinin farklılık gösterdiği belirtilmektedir (Özer, 2020).

Ceylan (2020), finansal okuryazarlığın önemini vurgulayarak finans ve finansal okuryazarlık kavramlarının birbirleriyle ilişkili olduğunu belirtmektedir. Çalışmada sağlık çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile demografik değişkenleri arasındaki ilişki incelenmiştir. İstanbul'da bir ilçede çalışan 518 sağlık çalışanından anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler ile frekans analizi yapılmaktadır. Analiz

katılımcıdan veri toplanmaktadır. Elde edilen verilere frekans analizi, geçerlilik ve güvenilirlik analizi, t testi ve Anova testi ile analiz yapılmaktadır. Analiz bulgularına göre bireylerin cinsiyeti ile aylık harcama tutarları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmektedir. Eğitim düzeyi arttıkça katılımcıların gelecek ile ilgili kararlarında daha temkinli oldukları belirtilmektedir (Dikyar, 2019).

Oktay (2019), bireylerin harcamalarında dikkatli olmaları ve gelecekteki planları için tasarruf yapmalarının öneminden bahsetmektedir. Araştırmanın amacı bireylerin finansal okuryazarlıklarının finansal tutumları üzerindeki etkisini incelemektir. Kırıkkale Üniversitesinde görev yapan 438 akademik ve idari personelden anket yöntemi ile veri toplanmaktadır. Çalışmada finansal okuryazarlık düzeyleri ile tasarruf eğilimi arasındaki ilişki incelenmektedir. Uygulamada t testi, Anova ve ki kare testleri yapılmaktadır. Analiz bulgularına göre finansal okuryazarlık düzeyleri (temel ve ileri) ile tasarruf eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirtilmektedir (Oktay, 2019).

Bağlıoğlu (2019), bireylerin finansal fırsatları değerlendirebilmelerinde finansal bilgi ve finansal farkındalığın önemli olduğunu ifade ederek akademisyenlerin finansal okuryazarlık ve finansal davranış eğilimini incelemektedir. Çalışmanın örneklemi Fırat Üniversitesinde çalışan akademik personelden oluşmaktadır. 322 katılımcıdan elde edilen anket verisi ile istatistiksel analizler yapılmaktadır. Akademisyenlerin finansal okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirtilmektedir. Korelasyon analizi sonucunda finansal okuryazarlık ile finansal davranış eğilimleri arasında pozitif ve orta derecede bir etki olduğu tespit edilmektedir. Regresyon analizi sonucunda akademisyenlerin finansal okuryazarlık düzeyinin finansal davranış düzeyini etkilediği bulgulanmaktadır. Akademisyenlerin finansal farkındalığının artırılması için eğitim verilmesi gerektiği belirtilmektedir (Bağlıoğlu, 2019).

Vergi (2019), bankada çalışan personelin finansal okuryazarlık düzeyini değerlendirmektedir. Sivas ilinde faaliyet gösteren bankalarda çalışan 217 personelden anket toplanmaktadır. Elde edilen verilere frekans analizi, tanımlayıcı istatistik, normallik analizi, faktör analizi, t testi ve Anova testleri yapılmaktadır. Banka çalışanlarının sigortacılık alanında daha bilgili oldukları ancak yeterli düzeyde finans bilgisine sahip olmadıkları, eğitim düzeyinin yükselmesiyle bilgilerinin arttığı belirtilmektedir. Analiz sonucunda erkeklerin finansal okuryazarlık düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğu ancak kadınların finansal okuryazarlık eğitimi alma düzeyinin erkeklerden daha yüksek olduğu tespit edilmektedir (Vergi, 2019).

Bilgin (2019), kamu personelinin finansal okuryazarlık düzeyini ölçerek bireysel emeklilik sistemine otomatik katılma durumlarını değerlendirmektedir. Çalışmada Erzincan ilinde görev yapan kamu personelinin anket yöntemiyle veri toplanmaktadır. Araştırmada 500 kişiye anket formu gönderilerek 480 katılımcıdan elde edilen veriler ile analizler yapılmaktadır. Elde edilen veriler ile frekans ve ki kare analizleri yapılmaktadır. Araştırma sonucunda otomatik olarak bireysel emeklilik sistemine katılanların %67'sinin sistemden ayrıldığı, sistemden ayrılma ile cinsiyet ve yaş değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ve sistemden ayrılma ile eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirtilmektedir (Bilgin, 2019).

Güneş (2019), hane halkının finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi, demografik değişkenler ile finansal okuryazarlık düzeyi arasındaki ilişkiyi ve finansal okuryazarlık ile borçlanma ve tasarruf arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Kayseri ve Sivas illerinde 804 hane halkından anket yöntemiyle veri toplanmaktadır. Elde edilen veriler ile frekans analizi, t testi ve Anova testleri yapılmaktadır. Analiz bulgularına göre finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu ve bireylerin bu durumun farkında olmadıkları belirtilmektedir. Finans eğitimi alan bireylerin ise hiç eğitim almayanlara göre finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu ifade edilmektedir (Güneş, 2019).

Demir (2019), bireysel emeklilik sistemi ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Kolayda örnekleme yöntemi ile kamu bankasında çalışanı ve müşterisi olmak üzere 580 katılımcıdan anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler ile frekans, en küçük kareler yöntemi ile regresyon analizi ve t testi yapılmaktadır. Analiz bulgularına göre yaş, cinsiyet ve çalışma süresi gibi değişkenlerin finansal okuryazarlığı anlamlı olarak etkilediği tespit edilmektedir. Finansal tutum ve bireysel emeklilik sistemi arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bireysel emeklilik sistemine katılım sağlanmasının finansal okuryazarlığı anlamlı olarak etkilediği belirtilmektedir (Demir, 2019).

Bulut (2019), üniversite çalışanlarının finansal bilgi düzeylerinin önemli olduğunu, üniversite çalışanlarının bilgi düzeylerinin yüksek olmasının öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyini etkileyeceğini belirtmektedir. Çalışmanın amacı,, Uşak Üniversitesi çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyini değerlendirmektir. Uygulamada 500 katılımcıdan anket yöntemi ile veri toplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda Uşak Üniversitesi çalışanlarının temel düzeyde finansal okuryazarlık bilgisine sahip oldukları, çalışanların finansal okuryazarlık düzeylerinin demografik

değişkenlerden etkilendiği belirtilmektedir (Bulut, 2019).

Şengüloğlu (2019), Düzce’de yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerini incelemektedir. Bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile finansal tutum, davranış ve demografik değişkenlere bağlı olarak farklılıkları incelenmektedir. Düzce’de yaşayan 448 katılımcıdan anket yöntemiyle veri toplanmaktadır. Elde edilen veriler ile t testi ve Anova testleri yapılmaktadır. Analiz sonucunda katılımcıların %34,8’lik kısmının temel düzey, %32,1’lik kısmının ise ileri düzey finansal okuryazarlık bilgisine sahip olduğu belirtilmektedir. Demografik değişkenlerin finansal okuryazarlık düzeyleri, tutumları ve davranışları üzerinde etkili olduğu tespit edilmektedir (Şengüloğlu, 2019).

Serdar (2018), finansal okuryazarlık konusuna farklı bir bakış açısıyla sigorta konusu hakkında bireylerin bilgi düzeyini değerlendirmek için sigorta okuryazarlık kavramını değerlendirerek finansal okuryazarlık ile arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Finansal okuryazarlık düzeyinin sigorta bilgisini artıracaklarını, bireylerin sigortanın sağladığı olumlu ve olumsuz faydaları daha iyi kavrayacaklarını ifade etmektedir. Çalışmada mülakat yöntemi ile 8 sigorta şirketinin yöneticilerinden veri toplanmaktadır. Mülakat sonucunda çalışanların verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde, bireylerin sigorta sektöründeki bilgi düzeylerinin yükseldiği, uygulamalar ile poliçe bilgilerini kolaylıkla inceleyebildikleri ve hasar tespiti gibi bilgilere kolayca erişim sağlayabildikleri tespit edilmektedir. Sigorta okuryazarlığının artmasıyla bireylerin sigorta poliçelerinin talebinin artacağı tahmin edilmektedir (Serdar, 2018).

Kılınç (2018), bireylerin davranışlarını sergilerken rasyonel davranmadıklarını ifade ederek davranışsal finans ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Çalışmanın amacı, bireylerin duygusal davranarak aldıkları yanlış kararlar için farkındalık oluşturmaktır. Uygulamada profesyonel yatırım yapan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile davranışsal finans arasındaki ilişki incelenmektedir. Türkiye genelinde 194 katılımcıdan anket yöntemiyle veri toplanmaktadır. Analiz bulgularında ise yatırımcıların finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu bulgulanmaktadır (Kılınç, 2018).

Kanmaz (2018), bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile finansal davranış, tutum ve bilgi arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Çalışmada 515 katılımcıdan anket yöntemiyle veri toplanmaktadır. Elde edilen veriler ile finansal okuryazarlık düzeyleri hesaplanarak farklılıklar için t testi ve Anova testleri yapılmaktadır. Analiz bulgularına göre erkeklerin

kadınlardan daha yüksek oranda finansal okuryazar oldukları belirtilmektedir. Hisse senedi yatırımcısı ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu ifade edilmektedir (Kanmaz, 2018).

Beichar (2018), finansal okuryazarlığın öneminin arttığını ifade etmektedir. Finansal kararlar ile okuryazarlık arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Çalışmada Adana ilinde yaşayan 433 katılımcıdan anket yöntemi ile veri toplanmaktadır. Elde edilen veriler ile Ki-kare ve korelasyon testleri yapılmaktadır. Analiz bulgularına göre yaş, gelir ve cinsiyet ile finansal okuryazarlık arasında anlamlı bir ilişki olduğu, eğitim düzeyi ile finansal okuryazarlık arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ifade edilmektedir (Beichar, 2018).

Dağdelen (2017), yeni kurulan işletmelerin büyümesi ve faaliyetlerine devam etmelerinde Serbest Muhasebeci Mali Müşavirin öneminden bahsetmektedir. İyi bir muhasebecinin iyi bir finansal okuryazar olması gerektiği ifade edilmektedir. Çalışmada Aydın ilindeki muhasebecilerin finansal okuryazarlık düzeyleri incelenerek, yaş eğitim ve cinsiyetin okuryazarlık düzeyine etkisi değerlendirilmektedir. Uygulamada 175 katılımcıdan anket yöntemi ile veri toplanmaktadır. Elde edilen bulgular ile frekans analizi, ölçek güvenilirlik testi, normallik testi, t testi ve Anova testleri yapılmaktadır. Analiz sonucunda cinsiyetin finansal okuryazarlık üzerinde etkisi olmadığı, yaş ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve eğitim düzeyi ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu belirtilmektedir (Dağdelen, 2017).

Şahin ve Barış (2017), finansal okuryazarlık kavramının bireylerin tasarruflarını artırmak için kullanılan bir araç olduğunu ifade etmektedirler. Bu amaç doğrultusunda çalışmada kamu çalışanlarının tasarrufları ile finansal okuryazarlıkları incelenmektedir. Tokat ilinde çalışan 427 kamu personelinden anket yöntemiyle toplanan veriler ile frekans analizi ve lojistik regresyon analizi yapılmaktadır. Analiz bulgularına göre katılımcıların yaşları, gelirleri, finansal yenilikleri takip etme durumları ve finansal okuryazarlık düzeyleri ile tasarrufları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmektedir (Şahin & Barış, 2017).

Altan ve Biçer (2017) çalışmada, finansal okuryazarlık düzeyinin bireylerin refah düzeylerini artırmalarında önemli olduğunu belirterek, sağlık çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeylerini incelemektedir. Çalışmanın tanımlayıcı ve kesitsel bir çalışma olduğu vurgulanmaktadır. Çalışmada Sivas ilinde yaşayan 338 sağlık çalışanından anket

yöntemiyle veri toplanmaktadır. Elde edilen veriler ile Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis ve frekans analizleri yapılmaktadır. Sağlık çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile demografik değişkenler açısından farklılıkları incelenmektedir. Analiz sonucunda sağlık çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeylerinin değerlendirilmesinde sorulara verilen cevaplara göre %60 civarında başarı puanlarının olduğu belirtilmektedir. Erkeklerin finansal okuryazarlık puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğu tespit edilmektedir. Ayrıca katılımcıların gelirleri, eğitim durumları ve kadro unvanlarının finansal okuryazarlık düzeyi üzerinde anlamlı farklılıklar olduğu belirtilmektedir (Altan & Biçer, 2017).

Kaya (2015), İzmir'deki KOBİ'ler için finansal okuryazarlık düzeyinin önemli olması dolayısıyla çalışmada yöneticilerin finansal okuryazarlık düzeyini incelemek amacıyla hazırlamaktadır. Finansal işlemlerin çoğunluğunun büyük olmayan işletmeler tarafından yapıldığını, dolayısıyla küçük ve orta ölçekteki işletmelerin önemli olduğu belirtilmektedir. Uygulamada 140 KOBİ yöneticisinden anket yöntemi ile veri toplanmaktadır. Elde edilen veriler ile geçerlilik analizi, tanımlayıcı istatistikler, frekans analizi, t testi, Anova testli ve korelasyon analizleri yapılarak hipotezler test edilmektedir. Analiz sonucunda finansal okuryazarlık düzeyinin eğitim durumuna göre farklılık gösterdiği tespit edilmektedir (Kaya, 2015).

Öztürk (2014), finansal okuryazarlık bilgisine sahip olmanın bireylerin refah düzeyleri ile yakından ilişkili olduğunu ifade etmektedir. Çalışma Süleyman Demirel Üniversitesinde görev yapan akademik personel üzerine yapılmaktadır. 325 akademisyenden anket yöntemi ile veri toplanmaktadır. Finansal davranış, tutum ve bilgiyi ölçecek nitelikte demografik sorularında dâhil olduğu 36 sorudan oluşan bir anket ile veri toplanmaktadır. Elde edilen veriler ile Anova, Ki-kare ve çapraz tablolar ile analiz yapılmaktadır. Analiz sonucunda akademisyenlerin finansal okuryazarlık düzeylerinin iyi olduğu, ancak çalışanların finansal bilgiye ihtiyaç duydukları ifade edilmektedir (Öztürk, 2014).

Ateş (2014), bireylerin davranışlarındaki önyargıların finansal okuryazarlık ve finansal karar almaya etkisini incelemektedir. Finansal okuryazarlık düzeylerini inceleyen çalışmaların kullandıkları ölçeklerin farklı olduğunu dolayısıyla birbirleri ile karşılaştırmanın güç olduğunu belirtmektedir. 20 sorudan oluşan anket yöntemi ile 596 katılımcıdan veri toplanarak güvenilirlik ve ki kare istatistik analizleri yapılmaktadır. Analiz sonucunda katılımcıların çoğunluğunun yüksek düzeyde okuryazar olduğu tespit

edilmiştir. Bulgulara göre katılımcıların yatırım araçlarıyla ilgili risk ve getiri kavramları hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıkları belirtilmektedir. Katılımcıların davranışsal önyargı düzeyinin yüksek olduğu tespit edilmektedir (Ateş, 2014).

5. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE ÇALIŞANLARININ FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeylerinin incelendiği çalışmanın bu bölümünde çalışmanın amacı, önemi, örnekleme, ölçeği, hipotezleri, analizleri ve bulguları verilerek değerlendirilmektedir.

5.1. Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı, Samsun Büyükşehir Belediyesinde çalışan personelin finansal bilgilerinin ve finansal okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi ve değerlendirilmesidir. Son 10 yıldır finansal okuryazarlık konusu önem kazanmış ve farklı alanlarda uygulamaları yapılmıştır. Günümüzde fiyatlar genel düzeyindeki sürekli artışı para yönetimi açısından finansal okuryazarlık kavramının önemini ortaya koymaktadır. Örneğin ülkemizde son aylarda faiz oranındaki düşüş sonucunda döviz kurunda bir yükselme olmuş ve buna bağlı olarak fiyatlar aniden büyük oranda yükselerek, bireylerin alım güçleri önemli ölçüde düşmüştür. Fiyatların sürekli artması enflasyonun yükselmesine neden olmuştur. Bireyler paranın zaman değerini dikkate alarak mevcut yatırımlarını korumak amacıyla varlıklarını dövize veya altına çevirerek servetlerinin değer kaybetmemesini amaçlamıştır. Bunun sonucunda nakit varlığı olan herkes döviz ve altın almaya başlamış ve döviz ve altın fiyatları Cumhuriyet tarihinin rekorunu kırmıştır. Bu durum finansal okuryazarlık kavramının bütçe yönetiminde ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Gelirin sabit kaldığı bir dönemde giderlerin kontrol altına alınması için kredi kartının etkin bir şekilde yönetilmesi, ailenin zaruri ihtiyaçlarının karşılanması, acil olmayan ihtiyaçların ertelenmesi, mevcut varlıkların değerinin korunacak finansal araçlara yatırılması için doğru ve yerinde finansal kararların alınması gerekmektedir. Maaşları belirli bir düzeyde olan kamu çalışanlarının son aylarda üst üste gelen fiyat artışları karşısında mevcut finansal durumlarını koruyarak finansal işlemlerini sürdürebilmesi gerekmektedir. Bu amaç doğrultusunda bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın uygulamasının büyükşehir belediye çalışanlarında yapılmış olmasının literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

5.2. Çalışmanın Önemi

Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerini inceleyen çalışma sayısı oldukça azdır. Finansal okuryazarlık ile ilgili çalışmaların

genellikle üniversite ve lise öğrencileri üzerinde yapıldığı görülmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyi sadece öğrencilerin değil toplumdaki tüm bireylerin finansal nitelikli kararlarını etkileyebilmektedir. Kredi kartı kullanımı, aylık bütçe yönetimi, otomobil veya ev satın alınması gibi birçok işlem finansal nitelikli olduğu için sabit gelirli çalışanların temel finans bilgisinin alacağı kararlar üzerinde etkisi olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle finansal okuryazarlık düzeyinin incelenmesi bireylerin finansal yetenek ve davranışlarının da incelenmesini gerektirmektedir. Bireylerin finansal eğilimleri, finansal davranışları ve finansal tutumları finansal kararlar üzerinde etkili olabilmektedir. Bu konular farklı bir çalışmada incelenebilmektedir. Bu nedenle bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri incelenmesinin finansal bilgi düzeylerinin değerlendirilmesine katkı sağlayacağı gibi bireylerin finansal davranışlarının da incelenmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

5.3. Çalışmanın Örneklemi

Çalışmanın ana kütesini Samsun Büyükşehir Belediyesi çalışanları oluşturmaktadır. Büyükşehir Belediyesi birimlerinde görev yapan 2.960 personelden oluşan kadronun (607 memur, 114 sürekli işçi, 11 geçici işçi, 16 sözleşmeli personel ve 2.212 şirket işçisi) çok büyük bölümü saha personeli olarak görev yapmaktadır. Samsun Büyükşehir Belediyesi çok sayıda kuruluştan oluştuğundan ana kütenin hepsine ulaşmak mümkün değildir. Bu husustan hareketle Samsun Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan kamu personeli çalışmanın örneklemi olarak seçilmiştir. Covid-19 Pandemisinin halen devam ettiği günümüzde bireylerden fiziksel anket doldurmalarını istemek mümkün değildir. Bu nedenle bireylerin sağlığını tehdit etmemesi amacıyla online anket oluşturularak bireylere gönderilmiştir. Samsun Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünde çalışan personelin hepsine anket gönderilmek istenmiş ancak telefon ve maillerine ulaşılan yaklaşık 200 çalışana anket yönlendirilmiştir. Katılımcıların bazı soruları cevaplamamış olması nedeniyle 18 anket analizden çıkarılarak 182 anket analize dâhil edilmiştir.

5.4. Çalışmanın Ölçeği

Bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerini incelemek için sosyal bilimlerde sıkça tercih edilen veri toplama yöntemlerinden biri olan anket yöntemi kullanılmıştır. Anket yöntemiyle veri toplamanın avantajları ve dezavantajları vardır. Anket sorularının ölçmek istenilen konuya vakıf olması ve soruların istatistiksel olarak geçerlilik ve

güvenirliklerinin ispatlanması gerekmektedir. Anket yöntemiyle yapılan analizlerde anket sorularının istenilen bilgileri ölçecek nitelikte olması analizin başarısını artırmaktadır. Bu nedenle literatürde geçerlilik ve güvenilirliği test edilmiş bir anket kullanılması çalışmanın başarısını artırmaktadır. Çalışmada Gültekin'in (2020) kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyini ölçmek üzerine kullandığı finansal okuryazarlık ölçeğinden yararlanılarak anket metni oluşturulmuştur (Gültekin, 2020). Çok fazla sorudan oluşan anketlerin cevaplanma düzeyi düşük olabileceğinden mümkün olduğunca az sayıda sorudan oluşan bir anket metni hazırlanmıştır. Çalışmada 5'li likert ölçeği (1: kesinlikle katılmıyorum, 2: katılmıyorum, 3: kararsızım, 4: katılıyorum ve 5: kesinlikle katılıyorum) kullanılmıştır. Çalışma belirli kısıtlar altında yapılmıştır. Çalışmanın ilk kısıtı Samsun ilinde yapılmasıdır. Çalışmanın ikinci kısıtı ise Covid-19 Pandemi döneminde yapılmasıdır. Diğer bir kısıt ise çalışmanın Samsun Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü çalışanları üzerine yapılmasıdır.

5.5. Çalışmanın Hipotezleri

Çalışmada, belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile demografik değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmektedir. Çalışmanın amacı kapsamında geliştirilen hipotezler aşağıda verilmektedir.

H₁: Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₂: Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₃: Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile medeni durumları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₄: Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₅: Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile gelirleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₆: Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile çalıştıkları kurumdaki unvanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₇: Belediye çalışanlarının maaşları geçimlerini sağlamak için yeterli olanlar ile maaşları geçimlerini sağlamak için yeterli olmayanların finansal okuryazarlık düzeyleri arasında

anlamlı bir farklılık vardır.

H₈: Belediye çalışanlarının performansları kadar maaş alanlar ile performansları kadar maaş almayanların finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₉: Belediye çalışanlarının maaşları performanslarını etkileyenler ile maaşları performanslarını etkilemeyenlerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₁₀: Belediye çalışanlarının ek gelir olmadan aylık bütçelerini yönetenler ile ek gelir olmadan aylık bütçelerini yönetemeyenlerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

5.6. Bulgular ve Değerlendirme

Katılımcılardan elde edilen veriler ile yapılan analizlerin neticeleri bu kısımda verilmektedir. Çalışmaya katılarak anket sorularını cevaplayan katılımcıların demografik verileri ilk kısımda verilmektedir. Ardından çalışanların performanslarını değerlendirmek amacıyla sorulan soruların analiz bulguları ikinci kısımda verilmektedir. Çalışmanın verileri kullanılarak yapılan analiz sonuçları üçüncü kısımda verilmektedir. Dördüncü ve son kısımda ise çalışmanın hipotezleri test edilerek bulgular değerlendirilmektedir.

5.6.1. Demografik Bulgular

Bu kısımda araştırmaya katılan katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, aylık gelirleri, unvanları, çocuk sayıları ve performansları ile gelirleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla anketteki 4 sorudan oluşmaktadır.

5.6.1.1. Katılımcıların Cinsiyet Bulguları

Araştırmaya katılanların cinsiyetlerine ilişkin bulgular Tablo 5.1’de verilmektedir.

Tablo 5.1. Katılımcıların cinsiyet bulguları

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	35	19,2
Erkek	147	80,8
Toplam	182	100

182 katılımcıdan 35’i kadınlardan, 147’si erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların

%80,8'i erkeklerden ve %19,2'si kadınlardan oluşmaktadır. Katılımcıların çoğunluğunu erkeklerin oluşturduğu görülmektedir.

5.6.1.2. Katılımcıların Yaş Bulguları

Araştırmaya katılanların yaşlarına ilişkin bulgular Tablo 5.2'de verilmektedir.

Tablo 5.2. Katılımcıların yaş bulguları

Yaş	Frekans	Yüzde (%)
18-25	6	3,3
26-35	56	30,8
36-45	83	45,6
46-55	34	18,7
56-65	3	1,6
Toplam	182	100

Araştırmaya katılan 182 katılımcıdan 6'sı 18-25, 56'sı 26-35, 83'ü 36-45, 34'ü 46-55 ve 3'ü 56-65 yaş aralığındandır. Frekans sıklığı 83 katılımcı ile en yüksek olan 36-45 yaş aralığı olup toplam katılımcıların %45,6'sını oluşturmaktadır. 3 katılımcı ile en az katılımcının olduğu 56-65 yaş aralığı olup bu yaş aralığı toplam katılımcıların %1,6'sını oluşturmaktadır. 26-55 yaş aralığındaki katılımcıların diğer yaş aralıklarından daha fazla olduğu görülmektedir.

5.6.1.3. Katılımcıların Medeni Durum Bulguları

Araştırmaya katılanların medeni durumlarına ilişkin bulgular Tablo 5.3'te verilmektedir.

Tablo 5.3. Katılımcıların medeni durum bulguları

Medeni Durum	Frekans	Yüzde (%)
Bekâr	36	19,8
Evli	146	80,2
Toplam	182	100

Araştırmaya katılan 182 katılımcıdan 36'sı bekâr olup 146'sı evlidir. Katılımcıların %80,2'si evli ve %19,8'i bekârlardan oluşmaktadır. Katılımcıların çoğunluğunun evli olduğu görülmektedir.

5.6.1.4. Katılımcıların Eğitim Durumu Bulguları

Araştırmaya katılanların eğitim durumlarına ilişkin bulgular Tablo 5.4'te verilmektedir.

Tablo 5.4 Katılımcıların eğitim durumu bulguları

Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde (%)
İlköğretim	13	7,1
Ortaöğretim	43	23,6
Ön Lisans	34	18,7
Lisans	74	40,7
Yüksek Lisans	17	9,3
Doktora	1	0,5
Toplam	182	100

182 katılımcıdan 13'ü ilköğretim, 43'ü ortaöğretim, 34'ü Ön Lisans, 74'ü lisans, 17'si yüksek lisans ve 1'i doktora derecesine sahiptir. Katılımcıların %40,7'si lisans mezunlarından, %23,6'sı ortaöğretim mezunlarından ve %18,7'si Ön Lisans mezunlarından oluşmaktadır. Lisans, yüksek lisans ve doktora mezunu olanlar toplam katılımcıların %50,5'ini oluşturmaktadır. Doktora mezunu bir kişi olduğu için yüksek lisans ve doktora mezunu aynı kategoride birleştirilerek farklılık analizleri yapılmıştır.

5.6.1.5. Katılımcıların Aylık Gelir Bulguları

Araştırmaya katılanların aylık gelirlerine ilişkin bulgular Tablo 5.5'te verilmektedir.

Tablo 5.5. Katılımcıların aylık gelir bulguları

Aylık Gelir	Frekans	Yüzde (%)
3.000 TL ve altı	12	6,6
3.001 TL-5.000 TL arası	70	38,5

Tablo 5.5'in devamı

5.001 TL-7.500 TL arası	46	25,3
7.501 TL-10.000 TL arası	42	23,1
10.001 TL ve üzeri	12	6,6
Toplam	182	100

182 katılımcının gelirlerinin dağılımı incelendiğinde, 12'sinin 3.000 TL ve altında, 70'inin 3.001 TL-5.000 TL arasında, 46'sının 5.001 TL-7.500 TL arasında, 42'sinin 7.501 TL-10.000 TL arasında ve 12'sinin 10.001 TL ve üzerinde olduğu görülmektedir. Katılımcıların %38,5'inin 3.001 TL-5.000 TL arasında, %25,3'ünün 5.001 TL-7.500 TL arasında ve %23,1'nin 7.501 TL-10.000 TL arasında geliri olduğu tespit edilmiştir. Geliri 5.000 TL ve altında olan katılımcıların toplam katılımcıların %45,1'ini, geliri 5.001-10.000 TL arasında olanlar ise %48,4'ünü oluşturmaktadır. 10.000 TL ve üzeri geliri olanlar katılımcıların sadece %6,6'sını oluşturmaktadır.

5.6.1.6. Katılımcıların Unvan Bulguları

Araştırmaya katılanların çalıştıkları kurumdaki unvanlarına ilişkin bulgular Tablo 5.6'da verilmektedir.

Tablo 5.6. Katılımcıların unvan bulguları

Unvan	Frekans	Yüzde (%)
Daire Başkanı ve Üstü	16	8,8
Şube Müdürü	32	17,6
Mühendis	15	8,2
Tekniker - Teknisyen	32	17,6
Usta - Usta Yardımcısı	22	12,1
Büro Personeli	65	35,7
Toplam	182	100

Araştırmaya katılan 182 katılımcıdan 16'sı daire başkanı ve üstü, 32'si şube müdürü, 15'i

mühendis, 32'si tekniker ve teknisyen, 22'si usta ve usta yardımcısı ve 65'i büro personelinin oluşmaktadır. Yöneticilerin (şube müdürü, daire başkanı ve üzeri) toplam katılımcıların %26,4'ünü, teknik personelin (mühendis, tekniker, teknisyen, usta ve usta yardımcısı) toplam katılımcıların %37,9'unu ve büro personelinin %35,7'sini oluşturduğu görülmektedir. Katılımcıların %62,1'inin (113) beyaz yakalılarından oluştuğu görülmektedir.

5.6.1.7. Katılımcıların Çocuk Sayılarının Bulguları

Bu kısımda araştırmaya katılanların çocuk sayılarına ilişkin bulguları Tablo 5.7'de verilmektedir.

Tablo 5.7. Katılımcıların çocuk sayısı bulguları

Çocuk Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yok	49	26,9
1	37	20,3
2	67	36,8
3	23	12,6
4 ve daha fazla	6	3,3
Toplam	182	100

182 katılımcıdan 49'unun çocuğu olmadığı, 37'sinin 1 çocuğu, 67'sinin 2 çocuğu, 23'ünün 3 çocuğu ve 6'sının 4 ve daha fazla çocuğu olduğu görülmektedir. Çocuğu olmayanlar toplam katılımcıların %26,9'unu oluştururken, çocuğu olanlar ise %73,1'ini oluşturmaktadır. 2 çocuğu olanların toplam katılımcılar içindeki payı %36,8'dir.

5.6.2. Performans Değerlendirme Bulguları

Bu kısımda araştırmaya katılan katılımcıların performansları ile gelirleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla ankette yer alan dört sorunun frekans analiz bulguları verilmektedir.

Katılımcıların “Aldığınız maaş geçiminiz için yeterli midir?” sorusuna verdikleri cevaba ilişkin bulgular Tablo 5.8'de verilmektedir.

Tablo 5.8. Katılımcıların maaşlarının geçimleri için yeterli mi sorusu bulguları

Cevap	Frekans	Yüzde (%)
Evet	84	46,2
Hayır	98	53,8
Toplam	182	100

Araştırmaya katılanların 84’ü evet, 98’si hayır cevabı vermiştir. Çalışanların maaşları geçimlerini sağlamak için yeterli olduğunu ifade edenler toplam katılımcıların %46,2’sini oluştururken, yeterli olmadığını ifade eden toplam katılımcıların %53,8’ini oluşturmaktadır. Dolayısıyla araştırmaya katılan çalışanların maaşlarının geçimlerini sağlamakta yeterli olmadığı görülmektedir.

Katılımcıların “Performansınızın karşılığı kadar maaş aldığınızı düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaba ilişkin bulgular Tablo 5.9’da verilmektedir.

Tablo 5.9. Katılımcıların performanslarının karşılığı kadar maaş alıp almadıkları sorusu bulguları

Cevap	Frekans	Yüzde (%)
Evet	73	40,10
Hayır	109	59,90
Toplam	182	100,00

Araştırmaya katılanların 73’ü evet, 109’u hayır cevabı vermiştir. Çalışanlardan performansının karşılığı kadar maaş aldığını düşünenler katılımcıların %40,1 iken, performansı kadar maaş almadığını düşünenler ise katılımcıların %59,9’unu oluşturmaktadır. Araştırmaya katılanların çoğunluğunun performansları kadar maaş almadıklarını düşündükleri görülmektedir.

Katılımcıların “Maaşınızın performansınızı etkilediğini düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaba ilişkin bulgular Tablo 5.10’da verilmektedir.

Tablo 5.10. Katılımcıların maaşlarının performanslarını etkileme durumu sorusu bulguları

Cevap	Frekans	Yüzde (%)
Evet	86	47,3
Hayır	96	52,7
Toplam	182	100,00

Araştırmaya katılanların 86'sı evet, 96'sı hayır cevabı vermiştir. Çalışanların maaşlarının performansını etkilediğini düşünenler katılımcıların %47,3 iken, maaşlarının performanslarını etkilemediğini düşünenler katılımcıların %52,7'sini oluşturmaktadır. Araştırmaya katılanların neredeyse yarısı maaşlarının performansını etkilediğini düşünürken, yarısından biraz fazlasının performanslarını etkilemediğini ifade etmektedir. Katılımcıların “Aylık bütçenizi başka bir gelire ihtiyaç duymadan yönetebiliyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaba ilişkin bulgular Tablo 5.11’de verilmektedir.

Tablo 5.11. Katılımcıların aylık bütçelerini ek bir gelir olmadan yönetebilme sorusu bulguları

Cevap	Frekans	Yüzde (%)
Evet	63	34,6
Hayır	119	65,4
Toplam	182	100,00

Araştırmaya katılanların 63'ü evet, 119'u hayır cevabı vermiştir. Çalışanların aylık bütçelerini başka bir gelire ihtiyaç duymadan yönetebildiğini düşünenler katılımcıların %34,6 iken, başka bir gelire ihtiyaç duyduğunu düşünenler ise katılımcıların %65,4'ünü oluşturmaktadır. Araştırmaya katılanların çoğunluğunun başka bir gelire ihtiyaç duymadan bütçelerini yönetemedikleri tespit edilmiştir. Belediye çalışanlarının maaşlarının iyileştirilmesi önerilmektedir.

5.6.3. İstatistiksel Analiz Bulguları

Bu bölümde tanımlayıcı istatistiki bulgular, ölçeğin güvenirlik testleri ve açıklayıcı

faktör analizi sonuçları verilmektedir.

5.6.3.1. Tanımlayıcı İstatistikî Bulgular

Finansal okuryazar ölçeğinin soruları, örneklem sayısı, ortalama değerleri ve standart sapmaları Tablo 5.12’de verilmektedir.

Tablo 5.12 Anket sorularının tanımlayıcı istatistikî bulguları

No	Anket Soruları	N	Ortalama	Standart Sapma
1	Bankamatik veya kredi kartımın kaybolması veya çalınması durumunda ne yapacağımı bilirim.	182	4,42	,959
2	Kredi kartı kullanırken gelirime göre harcama yaparım.	182	3,98	1,105
3	Kullandığım veya kullanacağım kredinin vade yapısında aylık ödeme durumumu dikkate alırım.	182	4,26	,983
4	Almış olduğum kredi tutarını kredinin amacına uygun olarak kullanırım.	182	4,07	1,057
5	Kredi borcumu erken kapattığımda ödenecek tutarda avantaj sağlar.	182	4,03	1,074
6	Bir bankada kötü bir kredi sicilim varsa başka bir bankaya kredi talebi yaptığımda bunun görüleceğini ve dikkate alınacağını bilirim.	182	4,36	,952
7	Bankaya gitmeden de kredi notumu öğrenebilirim.	182	4,06	1,063
8	Finansal bir hizmet alırken o hizmete yönelik bütün şart ve sözleşmeleri okurum.	182	3,42	1,190
9	Sözleşme öncesi bilgi formunu mutlaka okurum.	182	3,53	1,150
10	İnternet bankacılığıyla ne tür işlemler yapılabileceğini bilirim.	182	4,41	,821
11	İnternet bankacılığı kullanmanın ne tür avantajlar sağladığını bilirim.	182	4,32	,903

Tablo 5.12 'in devamı

12	Virman, havale, EFT gibi para transfer türleri arasındaki farkı bilirim.	182	4,01	1,080
13	IBAN numarasının ne olduğunu bilirim.	182	4,47	,826
14	Bir bankamatik kartı üzerinde yazan numaralardan hangilerinin şube kodu hangilerinin müşteri ve hesap numarası olduğunu ayırt edebilirim.	182	3,90	1,006
15	Faiz oranlarında meydana gelen değişmelerin etkisini yorumlayabilirim.	182	3,57	1,069
16	Döviz fiyatlarındaki artış veya azalışların etkisini yorumlayabilirim.	182	3,60	1,071
17	Altın, döviz ve petrol fiyatlarındaki değişimlerin sebeplerini yorumlayabilirim.	182	3,53	1,012
18	Sigorta yaptıracağım zaman ne tür sorular sormam gerektiğini bilirim.	182	3,80	,925
19	Yaptırdığım sigorta poliçemin hangi teminatları kapsadığını bilirim.	182	3,84	,949
20	Sigorta yaptırmanın iyi bir yatırım olduğuna inanırım.	182	3,65	1,039
21	Kredi kullanırken hayat sigortası yaptırmanın beni, olası bir yaşam kaybı durumunda kullandığım kredinin finansal yükünden kurtarır.	182	3,96	1,007
22	Gelecekte oluşabilecek riskler veya planlanmamış harcamalar için yatırım yapmak gerekir.	182	4,24	,890
23	Bireysel emeklilik sisteminin sağladığı avantajları bilirim.	182	3,55	1,105
24	Ekonomi ve finans haberlerini takip ederim.	182	3,58	,993
25	Finans konularında eğitim almayı isterim.	182	3,63	1,074

Tabloda verilen sorular, kredibilite-güvenirlilik (1, 2, 3, 4 ve 6. sorular), sözleşme metni birliği (8 ve 9. sorular), operasyonel işlemler (7, 10, 11, 12, 13 ve 14. sorular), ekonomi yorumu kabiliyeti (15, 16, 17, 24 ve 25. sorular) ve riskten korunma (18, 19, 20, 21 ve 23. sorular) olmak üzere 5 alt boyutta incelenmektedir. Tablo 12 incelendiğinde ortalama değeri en yüksek sorunun operasyonel işlemler alt boyutundaki *“IBAN numarasının ne olduğunu bilirim”* olup verilen cevabın ortalaması 4,47’dir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun IBAN numarasının ne olduğunu bildiği görülmektedir. 4,42 ile en yüksek ikinci ortalama değere sahip diğer bir soru kredibilite-güvenirlilik alt boyutundaki *“Bankamatik veya kredi kartımın kaybolması veya çalınması durumunda ne yapacağımı bilirim.”* ifadesidir. Katılımcıların banka veya kredi kartlarını kaybettiklerinde veya çalındığını anladıklarında ne yapmaları gerektiğini bilmektedir. Özellikle kredi kartlarının belirli tutara kadar şifresiz kullanılabilme özelliği kaybolmalarında kötü niyetli kişilerce harcama yapılmasına neden olabilmektedir. Bireylerin banka ve kredi kartlarını kaybettiklerinde veya çaldırdıklarında ne yapmaları gerektiğini bilmesi bilinçli bir finansal tüketici olduklarını göstermektedir. Ekonomi yorumu kabiliyeti alt boyutundaki *“Finans konularında eğitim almayı isterim.”* ifadesi 3,63 ile boyutundaki en yüksek ortalama değere sahiptir. Katılımcıların içinde finans alanında eğitim almayı isteyenlerin olduğu görülmektedir. Riskten korunma alt boyutundaki sorular incelendiğinde *“Kredi kullanırken hayat sigortası yaptırmamın beni, olası bir yaşam kaybı durumunda kullandığım kredinin finansal yükünden kurtarır.”* ifadesi 3,96 ile en yüksek ortalama değere sahiptir. Katılımcıların neredeyse çoğunluğu kredi kullandıklarında hayat sigortası yaptırmalarının kendilerine bir şey olması durumunda kredi borcunu sigorta şirketinin ödemesinin kendisini veya ailesini kredi borcundan kurtaracağını düşünmektedir. Sözleşme metni birliği alt boyutundaki sorular incelendiğinde *“Sözleşme öncesi bilgi formunu mutlaka okurum.”* ifadesinin 3,53 ile en yüksek değeri alan soru olduğu görülmektedir. Katılımcıların kredi kullanırken sözleşme yapmadan önce bilgi formlarını okuduklarını ifade etmektedir. Ortalama değer çok yüksek olmasa da katılımcıların bilinçli oldukları düşünülmektedir.

5.6.3.2. Geçerlilik Analizi Bulguları

Geçerlilik ve güvenirlilik analizi için açıklayıcı faktör analizi ile Cronbach Alfa testleri yapılmaktadır. Ölçeğin yapı geçerliliğinin test edilmesi için açıklayıcı faktör analizi yapılmaktadır. Finansal okuryazarlık ölçeği 25 sorudan oluşmakta olup kredibilite-güvenirlilik, sözleşme metni birliği, operasyonel işlemler, ekonomi yorumu kabiliyeti ve

riskten korunma olmak üzere soruların 5 alt boyutta toplanması beklenmektedir. Anket verilerine açıklayıcı faktör analizi yapılarak analiz sonuçları Tablo 5.13'te verilmektedir.

Tablo 5.13. Açıklayıcı faktör analizi bulguları

Boyutlar	Soru Sayısı	Varyanslı Birikimli Açıklama Yüzdesi (%)	KMO	Barlett's Küresellik Testi (Ki Kare Değeri)	Serbestlik Derecesi (df)	Sig.
Kredibilite ve Güvenirlik	5	61,493	0,815	363,913367	10	0,0000
Operasyonel İşlem	6	66,295	0,881	677,205108	15	0,0000
Ekonomi Yorumu Kabiliyeti	5	68,921	0,837	533,617097	10	0,0000
Riskten Korunma	5	64,792	0,822	455,546316	10	0,0000
Sözleşme Metni Birliği	2	87,936	0,500	153,870962	1	0,0000

Açıklayıcı faktör analizi ile birlikte ölçeklerin geçerlilik analizi yapılmaktadır. Ölçeklerin geçerliliklerinin kabul edilebilir düzeyde olması için KMO değerine bakılmaktadır. Boyutun ve ölçeğin geçerli olması için KMO değerinin 0,60 ve üzerinde olması gerekmektedir (Mavili, Kesen, & Daşbaş, 2014). Finansal okuryazarlık ölçeğinin kredibilite-güvenirlik, operasyonel işlem, ekonomi yorumu kabiliyeti ve riskten korunma boyutlarının KMO değerlerinin 0,800'den yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla soruların boyutları açıklama gücü oldukça yüksektir. Ancak sözleşme metni birliği boyutunun KMO değeri (0,500) kabul edilen asgari değerin (0,600) altında olduğu için sözleşme metni boyutu analize dâhil edilmemiştir.

Finansal okuryazarlık ölçeğinin geçerlilik analizi yapıldıktan sonra 4 alt boyutunun faktör yükleri ve soruların dağılım bulguları Tablo 5.14'te verilmektedir.

Tablo 5.14 Açıklayıcı faktör analizi faktör yüklerinin dağılımı

Soru lar	Alt Boyutlar			
	Kredibilite Güvenirlik	ve Operasyonel İşlem	Ekonomi Kabiliyeti	Yorumu Riskten Korunma
S1	,678			
S2	,799			
S3	,814			
S4	,690			
S6	,586			
S7		,593		
S10		,779		
S11		,775		
S12		,619		
S13		,800		
S14		,536		
S15			,741	
S16			,823	
S17			,794	
S24			,758	
S25			,718	
S18				,752
S19				,769
S20				,788
S21				,574
S23				,598

Açıklayıcı faktör analizinde faktör yüklerinin en azından 0,50 ve üzeri olması gerekmektedir (Kalaycı, 2014). Analiz sonuçları incelendiğinde en yüksek faktör yükünün 0,823 olduğu ve en düşük faktör yükünün ise 0,536 olduğu tespit edilmiştir. Faktör dağılımları incelendiğinde 5. ve 22. soruların faktör yüklerinin düşük olması ve birden fazla alt boyutta toplanmaları nedeniyle analize dâhil edilmemiştir. Sözleşme metni birliği boyutunun KMO değerinin düşük olması nedeniyle 8 ve 9. sorular analize dâhil edilmemiştir. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçek soruları 21 maddede ve 4 alt boyutta toplanmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda 21 sorudan oluşan ölçeğin ve boyutlarının ortalaması, standart sapması, Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) katsayıları Tablo 5.15'te verilmektedir.

Tablo 5.15. Ölçeğin ve alt boyutlarının tanımlayıcı istatistik bulguları

Ölçek ve Boyutlar	N	Ortalama	Standart Sapma	Skewness	Kurtosis
Kredibilite ve Güvenirlilik	182	4,2198	,79030	-1,433	2,284
Operasyonel İşlem	182	4,1932	,76430	-1,897	5,055
Ekonomi Yorumu Kabiliyeti	182	3,5791	,86363	-,562	,125
Riskten Korunma	182	3,7593	,80296	-,856	1,316
Finansal Okuryazarlık Ölçeği	182	3,9500	,65738	-1,347	2,587

Finansal okuryazarlık ölçeğinin ve boyutlarının tanımlayıcı istatistik değerleri incelendiğinde *Kredibilite ve Güvenirlilik* boyutunun en yüksek 4,21 ortalama değere sahip olduğu görülmektedir. En düşük ortalama değere sahip olan ise 3,57 ortalama ile *Ekonomi Yorumu Kabiliyeti* boyutudur. Ölçeğin ve boyutların normal dağılım gösterip göstermediğini incelemek için Çarpıklık (Skewness) ve Basıklık (Kurtosis) değerlerine bakılmaktadır. Verilerin normal dağılım göstermesi için Basıklık ve Çarpıklık katsayıları +2 ile -2 arasında dağılım göstermesinin normal dağılım için yeterli olacağı ifade edilmektedir. Ancak anket sayısının az olmasından dolayı basıklık ve çarpıklık katsayılarının normal dağılımdan yüksek olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca literatürde basıklık ve çarpıklık katsayılarının -3 ile +3 aralığında olmasının da normal dağılım için yeterli olduğu ifade edilmektedir (Sarıaslan, 1994). Finansal okuryazarlık ölçeğinin

normal dağılım gösterdiği tespit edilmektedir. Ölçeğin boyutlarından kredibilite-güvenirlilik, ekonomi yorumu kabiliyeti ve riskten korunma boyutlarının normal dağılım gösterdiği; ancak operasyonel işlemler boyutunun normal dağılım göstermediği görülmektedir. Verilerin normal dağılım göstermesi, farklılık analizleri için uygulanacak parametrik ve nonparametrik testlerin belirlenmesi için gerekmektedir. Verilerin normal dağılım göstermesi durumunda farklılık analizi t testi ve ANOVA gibi parametrik testler kullanılarak yapılmaktadır (Genç & Soysal, 2018). Finansal okuryazarlık ölçeği ile boyutlarının (operasyonel işlemler hariç) geliştirilen hipotezler doğrultusunda test edilmesinde farklılık analizlerinin yapılması gerekmektedir. Anket verileri normal dağılım gösterdiği için parametrik testler (t testi ve ANOVA) ile farklılık analizi yapılmaktadır.

5.6.3.3. Güvenirlilik Analizi Bulguları

Ölçeğin geçerlilik analizi yapıldıktan sonra güvenirlilik analizi yapılması gerekmektedir. Ölçeğin güvenirlilik analizi için Cronbach Alfa testi yapılmaktadır. Ölçeğin ve boyutlarının Cronbach Alfa testi sonuçları Tablo 16’da verilmektedir.

Tablo 5.16. Güvenirlilik analizi bulguları

Ölçek ve Boyutları		Madde Sayısı		Cronbach Alfa (α)	
Finansal Okuryazarlık Ölçeği	Kredibilite ve Güvenirlilik	5	21	0,839	0,934
	Operasyonel İşlem	6		0,888	
	Ekonomi Yorumu Kabiliyeti	5		0,885	
	Riskten Korunma	5		0,857	

Finansal okuryazarlık ölçeği ve alt boyutlarının geçerliliğinin diğer bir ifadeyle ölçüm aracının güvenilirliğinin, bilgilerin kararlı olup olmadığının birlikte bir araya geldiklerinde güvenilirliğinin incelenmesi gerekmektedir. Cronbach Alfa değeri ile ölçeğin ve alt boyutlarının güvenirlilik analizi yapılmaktadır. Cronbach Alfa değeri 0,90 ve üzerinde ise ölçeğin güvenilirliği mükemmel düzeyde, 0,70 ile 0,90 arasında ise güvenilirliğinin iyi olduğu kabul edilmektedir (Kılıç, 2016). Güvenirlilik analizi sonuçları incelendiğinde kredibilite-güvenirlilik boyutunun Cronbach Alfa değerinin 0,839 olduğu, operasyonel işlemler boyutunun Cronbach Alfa değerinin 0,888 olduğu, ekonomi yorumu

kabiliyeti boyutunun Cronbach Alfa değerinin 0,884 olduğu ve riskten korunma boyutunun Cronbach Alfa değerinin 0,857 olduğu tespit edilmektedir. Finansal okuryazarlık ölçeğinden sözleşme metni birliği ve diğer iki sorunun çıkarılması sonucunda 21 sorudan oluşan anketin Cronbach Alfa değerinin 0,934 olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre ölçeklerin güvenirliklerinin oldukça yüksek olduğu tespit edilmektedir.

5.6.4. Hipotez Testi Bulguları

Bu bölümde çalışmanın amacı doğrultusunda geliştirilen hipotezler test edilmektedir. Hipotezlerin test edilmesi için ölçeğin normal dağılım göstermesi gerekmektedir. Tablo 14'te verildiği üzere kredibilite-güvenirlik, ekonomi yorumu kabiliyeti, riskten korunma boyutları ile finansal okuryazarlık ölçeğinin normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Operasyonel işlemler boyutu normal dağılım göstermemektedir. Geliştirilen hipotezler doğrultusunda finansal okuryazarlık ölçeği ile farklılık analizi yapmak mümkündür. Bu kısımda hipotezler t-testi ve ANOVA testleri ile analiz yapılarak elde edilen bulgular verilmekte ve analiz sonuçları değerlendirilmektedir.

“H₁: Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.” hipotezinin değerlendirilmesi için bağımsız örneklem t testi yapılması gerekmektedir. T testi sonucu Tablo 5.17'de verilmektedir.

Tablo 5.17. Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişkinin t testi sonucu

Ölçek ve Boyutlar	Cinsiyet	N	Ortalama	F	Sig. (2-tailed)
Ekonomi Yorumu Kabiliyeti	Kadın	35	3,1200	8,017	0,000
	Erkek	147	3,6884		
Kredibilite ve Güvenirlik	Kadın	35	3,7619	0,143	0,983
	Erkek	147	3,9948		
Riskten Korunma	Kadın	35	3,5829	1,771	0,148
	Erkek	147	3,8014		

Tablo 5.17'nin devamı

Finansal Okuryazarlık	Kadın	35	3,7619	3,694	0,049
	Erkek	147	3,9948		

Analiz sonuçları incelendiğinde kredibilite-güvenirlik ve riskten korunma boyutları ile katılımcıların cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak (p değeri 0,05'den büyük olduğu için) anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların ekonomi yorumu kabiliyeti ve finansal okuryazarlık düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Erkek katılımcıların ekonomi yorumu kabiliyetlerinin kadın katılımcılardan daha fazla olduğu görülmektedir. Erkek katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerinin kadın katılımcılardan daha fazla olduğu görülmektedir. Erkeklerin ekonomiye daha ilgili olmaları ve finansal işlemleri daha fazla yapmalarının finansal okuryazarlık düzeyinin daha yüksek olmasında etkili olabileceği düşünülmektedir.

"H₂: Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık vardır." hipotezinin değerlendirilmesi için ANOVA testi yapılması gerekmektedir. ANOVA testi sonucu Tablo 5.18'de verilmektedir.

Tablo 5.18. Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile yaşları arasındaki ilişkiyi test eden hipotezin ANOVA testi sonucu

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Ekonomi Yorumu Kabiliyeti	Gruplar Arası	,885	4	,221	,292	,883
	Gruplar İçi	134,115	177	,758		
	Toplam	135,001	181			
Kredibilite ve Güvenirlik	Gruplar Arası	2,444	4	,611	,978	,421
	Gruplar İçi	110,605	177	,625		

Tablo 5.18'in devamı

	Toplam	113,049	181			
Riskten Korunma	Gruplar Arası	,861	4	,215	,329	,858
	Gruplar İçi	115,838	177	,654		
	Toplam	116,699	181			
Finansal Okuryazarlık	Gruplar Arası	,528	4	,132	,301	,877
	Gruplar İçi	77,690	177	,439		
	Toplam	78,219	181			

ANOVA testi sonucuna göre ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite-güvenirlilik, riskten korunma boyutları ile finansal okuryazarlık ölçeğinin p değeri 0,05'ten büyük çıkmıştır. Analiz sonucuna göre katılımcıların ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite-güvenirlilik, riskten korunma boyutları ile finansal okuryazarlık düzeyleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla katılımcıların yaşları arasındaki farklılık finansal okuryazarlık düzeyini etkilemediği görülmektedir.

“H₃: Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile medeni durumları arasında anlamlı bir farklılık vardır.” hipotezinin değerlendirilmesi için bağımsız örneklem t testi yapılması gerekmektedir. T testi sonucu Tablo 5.19'da verilmektedir.

Tablo 5.19 Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile medeni durumları arasındaki ilişkinin t testi sonuçları

Ölçek ve Boyutlar	Medeni Durum	N	Ortalama	F	Sig. (2-tailed)
Ekonomi Yorumu Kabiliyeti	Evli	146	3,9511	0,045869	0,396
	Bekâr	36	3,9458		

Tablo 5.19'un devamı

Kredibilite ve Güvenirlik	Evli	146	4,2014	0,375305	0,528
	Bekâr	36	4,2944		
Riskten Korunma	Evli	146	3,5521	6,085	0,156
	Bekâr	36	3,6889		
Finansal Okuryazarlık	Evli	146	3,8014	3,198001	0,966
	Bekâr	36	3,5889		

Analiz sonuçları incelendiğinde ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite-güvenirlik ve riskten korunma boyutları ile finansal okuryazarlık ölçeğinin katılımcıların evli veya bekâr olmaları arasında istatistiksel olarak (p değeri 0,05'ten büyük olduğu için) anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla medeni durum ile finansal okuryazarlık düzeyi ve boyutları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

“H₄: Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık vardır.” hipotezinin değerlendirilmesi için ANOVA testi yapılması gerekmektedir. ANOVA testi sonucu Tablo 20’de verilmektedir.

Tablo 5.20. Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile eğitim durumları arasındaki ilişkiyi test eden hipotezin ANOVA testi sonucu

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Ekonomi Kabiliyeti	Gruplar Arası	14,627	4	3,657	5,377	,000
	Gruplar İçi	120,373	177	,680		
	Toplam	135,001	181			
Kredibilite ve Güvenirlik	Gruplar Arası	13,640	4	3,410	6,072	,000
	Gruplar İçi	99,409	177	,562		

Tablo 5.20'nin devamı

	Toplam	113,049	181			
Riskten Korunma	Gruplar Arası	4,736	4	1,184	1,872	,117
	Gruplar İçi	111,963	177	,633		
	Toplam	116,699	181			
Finansal Okuryazarlık	Gruplar Arası	9,105	4	2,276	5,829	,000
	Gruplar İçi	69,114	177	,390		
	Toplam	78,219	181			

Anlamlı farklılığın hangi boyutlar ve eğitim durumları arasında olduğunu incelemek için yapılan Tukey testi sonuçları Tablo 5.21'de verilmektedir.

Tablo 5.21. Eğitim durumuna göre farklılık analizi sonucu

Bağımlı Değişken			Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	Sig.	Ortalama
Ekonomi Yorumu Kabiliyeti	Ortaöğretim (Lise)	İlköğretim	-,22218	,26102	,914	3,116
		Ön lisans	-,54843*	,18926	,034	
		Lisans	-,67561*	,15813	,000	
		Yüksek Lisans	-,70594*	,23151	,022	
	Ön lisans	İlköğretim	,32624	,26892	,744	3,665
		Ortaöğretim (Lise)	,54843*	,18926	,034	
		Lisans	-,12719	,17086	,946	
		Yüksek Lisans	-,15752	,24038	,965	

Tablo 5.21'in devamı

	Lisans	İlköğretim	,45343	,24800	,361	3,792
		Ortaöğretim (Lise)	,67561*	,15813	,000	
		Ön lisans	,12719	,17086	,946	
		Yüksek Lisans	-,03033	,21673	1,000	
	Yüksek Lisans	İlköğretim	,48376	,30016	,492	3,822
		Ortaöğretim (Lise)	,70594*	,23151	,022	
		Ön lisans	,15752	,24038	,965	
		Lisans	,03033	,21673	1,000	
	Ortaöğretim (Lise)	İlköğretim	-,25224	,23720	,825	3,116
		Ön lisans	-,31423	,17199	,361	
		Lisans	-,66637*	,14370	,000	
		Yüksek Lisans	-,63514*	,21039	,024	
Kredibilite ve Güvenirlik	Lisans	İlköğretim	,41414	,22537	,355	3,792
		Ortaöğretim (Lise)	,66637*	,14370	,000	
		Ön lisans	,35215	,15527	,160	
		Yüksek Lisans	,03123	,19696	1,000	
	Yüksek Lisans	İlköğretim	,38291	,27277	,626	3,822
		Ortaöğretim (Lise)	,63514*	,21039	,024	
		Ön lisans	,32092	,21845	,584	
		Lisans	-,03123	,19696	1,000	

Tablo 5.21'in devamı

Finansal Okuryazarlık Ölçeği	Ortaöğretim (Lise)	İlköğretim	-,18818	,19778	,876	3,116
		Ön lisans	-,41948*	,14341	,031	
		Lisans	-,53433*	,11982	,000	
		Yüksek Lisans	-,56872*	,17542	,012	
	Ön lisans	İlköğretim	,23131	,20377	,788	3,665
		Ortaöğretim (Lise)	,41948*	,14341	,031	
		Lisans	-,11485	,12947	,901	
		Yüksek Lisans	-,14924	,18215	,924	
	Lisans	İlköğretim	,34615	,18792	,353	3,792
		Ortaöğretim (Lise)	,53433*	,11982	,000	
		Ön lisans	,11485	,12947	,901	
		Yüksek Lisans	-,03439	,16422	1,000	
	Yüksek Lisans	İlköğretim	,38055	,22744	,453	3,822
		Ortaöğretim (Lise)	,56872*	,17542	,012	
		Ön lisans	,14924	,18215	,924	
		Lisans	,03439	,16422	1,000	

Tukey testi sonuçları incelendiğinde, lisans öğrencilerinin ekonomi yorumu kabiliyetinin, ortaöğretim mezunlarının ekonomi yorumu kabiliyetinden daha fazla olduğu tespit edilmektedir. Yüksek lisans mezunlarının ekonomi yorumu kabiliyetinin, ortaöğretim mezunlarının ekonomi yorumu kabiliyetinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Ön lisans mezunlarının ekonomi yorumu kabiliyetinin ortaöğretim mezunlarından daha yüksek olduğu tespit edilmektedir. Öğrenim düzeyi yükseldikçe katılımcıların ekonomi yorumu kabiliyetlerinin yükseldiği görülmektedir. Katılımcıların yüksek lisans mezunu

olanlarının kredibilite-güvenirlik bilgi düzeylerinin ortaöğretim mezunlarından daha yüksek olduğu tespit edilmektedir. Lisans mezunlarının kredibilite-güvenirlik bilgi düzeylerinin ortaöğretim mezunlarının kredibilite-güvenirlik bilgi düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyi arttıkça katılımcıların kredibilite-güvenirlik bilgi düzeylerinin yükseldiği tespit edilmektedir. Katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerinin eğitim durumlarına göre farklılık analizi sonuçları incelendiğinde yüksek lisans mezunlarının ortaöğretim mezunlarından daha yüksek düzeyde finansal okuryazar oldukları görülmektedir. Lisans mezunu olan katılımcıların ortaöğretim mezunu olan katılımcılardan daha yüksek düzeyde finansal okuryazar oldukları tespit edilmektedir. Ön lisans mezunlarının finansal okuryazarlık düzeylerinin, ortaöğretim mezunlarının finansal okuryazarlık düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Eğitim durumuna göre farklılık analizi sonuçları birlikte değerlendirildiğinde, eğitim düzeyi arttıkça bireylerin ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite-güvenirlik ve finansal okuryazarlık bilgi düzeylerinin yükseldiği tespit edilmektedir.

“H₅: Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile gelirleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.” hipotezinin değerlendirilmesi için ANOVA testi yapılması gerekmektedir. ANOVA testi sonucu Tablo 5.22’de verilmektedir.

Tablo 5.22. Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile gelirleri arasındaki ilişkinin ANOVA testi sonucu

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Ekonomi Kabiliyeti	Gruplar Arası	2,325	4	,581	,775	,543
	Gruplar İçi	132,676	177	,750		
	Toplam	135,001	181			
Kredibilite ve Güvenirlik	Gruplar Arası	6,875	4	1,719	2,865	,025
	Gruplar İçi	106,174	177	,600		
	Toplam	113,049	181			

Tablo 5.22'nin devamı

Riskten Korunma	Gruplar Arası	1,031	4	,258	,394	,813
	Gruplar İçi	115,668	177	,653		
	Toplam	116,699	181			
Finansal Okuryazarlık	Gruplar Arası	2,521	4	,630	1,474	,212
	Gruplar İçi	75,698	177	,428		
	Toplam	78,219	181			

Katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerinin gelir düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yapılan ANOVA testi sonucuna göre kredibilite-güvenirliğin gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği; ekonomi yorumu kabiliyeti, riskte korunma ve finansal okuryazarlığın anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmektedir. Anlamlı farklılığın hangi boyutlar ve eğitim durumları arasında olduğunu incelemek için yapılan Tukey testi sonuçları Tablo 5.23'te verilmektedir.

Tablo 5.23 Gelir durumuna göre farklılık analizi sonucu

Bağımlı Değişken			Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	Sig.	Ortalama
Kredibilite ve Güvenirlik	3.000 TL ve altı	3.001 TL - 5.000 TL arası	-,10429	,24199	,993	3,950
		5.001 TL - 7.500 TL arası	-,27609	,25105	,806	
		7.501 TL - 10.000 TL arası	-,56905	,25352	,168	

Tablo 5.23'ün devamı

		10.001 TL ve üzeri	-,43333	,31619	,647	
	3.001 TL - 5.000 TL arası	3.000 TL ve altı	,10429	,24199	,993	4,054
		5.001 TL - 7.500 TL arası	-,17180	,14700	,769	
		7.501 TL - 10.000 TL arası	-,46476*	,15117	,020	
		10.001 TL ve üzeri	-,32905	,24199	,654	
	5.001 TL - 7.500 TL arası	3.000 TL ve altı	,27609	,25105	,806	4,226
		3.001 TL - 5.000 TL arası	,17180	,14700	,769	
		7.501 TL - 10.000 TL arası	-,29296	,16530	,393	
		10.001 TL ve üzeri	-,15725	,25105	,971	
	7.501 TL - 10.000 TL arası	3.000 TL ve altı	,56905	,25352	,168	4,519
		3.001 TL - 5.000 TL arası	,46476*	,15117	,020	
		5.001 TL - 7.500 TL arası	,29296	,16530	,393	
		10.001 TL ve üzeri	,13571	,25352	,984	
	10.001 TL ve üzeri	3.000 TL ve altı	,43333	,31619	,647	4,383
		3.001 TL - 5.000 TL arası	,32905	,24199	,654	
		5.001 TL - 7.500 TL arası	,15725	,25105	,971	
		7.501 TL - 10.000 TL arası	-,13571	,25352	,984	

Tukey testi sonuçları incelendiğinde, 7.501 TL-10.000 TL geliri olan katılımcılar ile 3.001 TL-5.000 TL geliri olan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. 7.501 TL-10.000 TL geliri olanların kredibilite-güvenirliklerinin 3.001 TL-5.000 TL geliri olan katılımcıların kredibilite-güvenirliklerinden daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla gelirin artmasıyla katılımcıların kredibilite ve güvenilirliklerinin artabileceği düşünülmektedir.

“H₆: Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile çalıştıkları kurumdaki unvanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.” hipotezinin değerlendirilmesi için ANOVA testi yapılması gerekmektedir. ANOVA testi sonucu Tablo 5.24’te verilmektedir.

Tablo 5.24. Belediye çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri ile unvanları arasındaki ilişkinin ANOVA testi sonucu

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Ekonomi Kabiliyeti	Gruplar Arası	7,163	5	1,433	1,972	,085
	Gruplar İçi	127,838	176	,726		
	Toplam	135,001	181			
Kredibilite ve Güvenirlik	Gruplar Arası	9,087	5	1,817	3,077	,011
	Gruplar İçi	103,962	176	,591		
	Toplam	113,049	181			
Riskten Korunma	Gruplar Arası	5,590	5	1,118	1,771	,121
	Gruplar İçi	111,109	176	,631		
	Toplam	116,699	181			

Tablo 5.24'ün devamı

Finansal Okuryazarlık	Gruplar Arası	5,992	5	1,198	2,920	,015
	Gruplar İçi	72,227	176	,410		
	Toplam	78,219	181			

Katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerinin unvanları açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yapılan ANOVA testi sonucuna göre kredibilite-güvenirlilik ve finansal okuryazarlığın unvana göre anlamlı bir farklılık gösterdiği; ekonomi yorumu kabiliyeti ve riskten korunmanın anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmektedir. Anlamlı farklılığın hangi boyutlar ve unvanlar arasında olduğunu incelemek için yapılan Tukey testi sonuçları Tablo 5.25'te verilmektedir.

Tablo 5.25. Unvanlara göre farklılık analizi sonucu

Bağımlı Değişken			Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	Sig.	Ortalama
Kredibilite ve Güvenirlilik	Şube Müdürü	Daire Başkanı ve Üstü	,22500	,23532	,931	4,475
		Mühendis	-,01833	,24050	1,000	
		Tekniker-Teknisyen	,19375	,19214	,915	
		Usta-Usta Yrd.	,75682*	,21286	,006	
		Büro Personeli	,31192	,16597	,418	
	Mühendis	Daire Başkanı ve Üstü	,24333	,27622	,951	4,493

Tablo 5.25'in devamı

		Şube Müdürü	,01833	,24050	1,000	
		Tekniker-Teknisyen	,21208	,24050	,950	
		Usta-Usta Yrd.	,77515*	,25735	,035	
		Büro Personeli	,33026	,22015	,665	
	Usta-Usta Yardımcısı	Daire Başkanı ve Üstü	-,53182	,25252	,289	3,718
		Şube Müdürü	-,75682*	,21286	,006	
		Mühendis	-,77515*	,25735	,035	
		Tekniker-Teknisyen	-,56307	,21286	,092	
		Büro Personeli	-,44490	,18957	,181	
	Finansal Okuryazarlık Şube Müdürü	Daire Başkanı ve Üstü	,25446	,19615	,786	4,195
		Mühendis	,23621	,20046	,847	
		Tekniker-Teknisyen	,21726	,16015	,753	
		Usta-Usta Yrd.	,67330*	,17742	,003	
		Büro Personeli	,23377	,13834	,540	

Tablo 5.25'in devamı

		Daire Başkanı ve Üstü	-,41883	,21048	,352	
		Şube Müdürü	-,67330*	,17742	,003	
	Usta-Usta Yardımcısı	Mühendis	-,43709	,21451	,325	3,522
		Tekniker-Teknisyen	-,45603	,17742	,110	
		Büro Personeli	-,43953	,15801	,065	

Tukey analiz sonuçları incelendiğinde katılımcıların kredibilite ve güvenilirliklerinin unvanlara göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Şube müdürlerinin kredibilite ve güvenilirliklerinin usta ve usta yardımcılarının kredibilite ve güvenilirliklerinden daha yüksek olduğu tespit edilmektedir. Mühendislerin kredibilite ve güvenilirliklerinin usta ve usta yardımcılarının kredibilite ve güvenilirliklerinden daha yüksek olduğu bulgulanmaktadır. Dolayısıyla şube müdürü ve mühendislerin usta ve usta yardımcılarında daha yüksek düzeyde kredibilitelerinin olduğunu analiz sonuçları ortaya koymaktadır. Şube müdürü olan katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerinin, usta ve usta yardımcılarının finansal okuryazarlık düzeylerinden daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmektedir. Unvanlara göre farklılık analizi sonuçları birlikte değerlendirildiğinde unvan yükseldikçe katılımcıların kredibilite ve finansal okuryazarlık düzeylerinin yükseldiği görülmektedir.

“H₇: Belediye çalışanlarının maaşları geçimlerini sağlamak için yeterli olanlar ile maaşları geçimlerini sağlamak için yeterli olmayanların finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.” hipotezinin değerlendirilmesi için bağımsız örneklem t testi yapılması gerekmektedir. T testi sonucu Tablo 26’da verilmektedir.

Tablo 5.26. Belediye çalışanlarının maaşlarının geçimleri sağlamak için yeterli olup olmaması ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin t testi sonucu

Ölçek ve Boyutlar	Cevap	N	Ortalama	F	Sig. (2-tailed)
Ekonomi Yorumu Kabiliyeti	Evet	84	3,6214	0,59349619	0,542
	Hayır	98	3,5429		
Kredibilite ve Güvenirlik	Evet	84	4,3405	0,46802665	0,056
	Hayır	98	4,1163		
Riskten Korunma	Evet	84	3,8190	0,536	0,354
	Hayır	98	3,7082		
Finansal Okuryazarlık	Evet	84	4,0057	0,28537222	0,292
	Hayır	98	3,9023		

Analiz sonuçları incelendiğinde ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite-güvenirlik ve riskten korunma boyutları ile finansal okuryazarlık ölçeğinin katılımcıların maaşlarının geçimlerini sağlamak için yeterli olanlar ile yeterli olmayanlar arasında istatistiksel olarak (p değeri 0,05'ten büyük olduğu için) anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla belediye çalışanlarının maaşlarının geçimlerini sağlamak için yeterli olması veya yeterli olmaması ile finansal okuryazarlık düzeyleri ve boyutları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

“H₈: Belediye çalışanlarının performansları kadar maaş alanlar ile performansları kadar maaş almayanların finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.” hipotezinin değerlendirilmesi için bağımsız örneklem t testi yapılması gerekmektedir. T testi sonucu Tablo 5.27’de verilmektedir.

Tablo 5.27. Belediye çalışanlarının performansları kadar maaş alma durumları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin t testi sonucu

Ölçek ve Boyutlar	Cevap	N	Ortalama	F	Sig. (2-tailed)
Ekonomi Yorumu Kabiliyeti	Evet	73	3,5068	1,0348816	0,357
	Hayır	109	3,6275		
Kredibilite ve Güvenirlik	Evet	73	4,2932	0,12110457	0,307

Tablo 5.27'nin devamı

	Hayır	109	4,1706		
Riskten Korunma	Evet	73	3,7808	2,919	0,769
	Hayır	109	3,7450		
Finansal Okuryazarlık	Evet	73	3,9524	2,62842643	0,969
	Hayır	109	3,9484		

Analiz sonuçları incelendiğinde ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite-güvenirlilik ve riskten korunma boyutları ile finansal okuryazarlık ölçeğinin katılımcıların performansları kadar maaş alanlar ile performansı kadar maaş almayanlar arasında istatistiksel olarak (p değeri 0,05'ten büyük olduğu için) anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla belediye çalışanlarının performansı kadar maaş alanlar ile performansı kadar maaş almayanların finansal okuryazarlık düzeyleri ve boyutları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

“H₉: Belediye çalışanlarının maaşları performanslarını etkileyenler ile maaşları performanslarını etkilemeyenlerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.” hipotezinin değerlendirilmesi için bağımsız örneklem t testi yapılması gerekmektedir. T testi sonucu Tablo 5.28'de verilmektedir.

Tablo 5.28. Belediye çalışanlarının maaşlarının performanslarını etkileme durumu ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin t testi sonucu

Ölçek ve Boyutlar	Cevap	N	Ortalama	F	Sig. (2-tailed)
Ekonomi Yorumu Kabiliyeti	Evet	86	3,5884	1,2273839	0,892
	Hayır	96	3,5708		
Kredibilite ve Güvenirlilik	Evet	86	4,1116	2,3644279	0,081
	Hayır	96	4,3167		
Riskten Korunma	Evet	86	3,7558	0,525	0,955
	Hayır	96	3,7625		

Tablo 5.28'in devamı

Finansal Okuryazarlık	Evet	86	3,9086	3,282908	0,423
	Hayır	96	3,9871		

Analiz sonuçları incelendiğinde ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite-güvenirlik ve riskten korunma boyutları ile finansal okuryazarlık ölçeğinin katılımcıların maaşlarının performanslarını etkilediğini düşünenler ile maaşları performansını etkilemediğini düşünenler arasında istatistiksel olarak (p değeri 0,05'ten büyük olduğu için) anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla belediye çalışanlarının maaşlarının performansını etkileyenler ile maaşlarının performansını etkilemeyenlerin finansal okuryazarlık düzeyleri ve boyutları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

“H₁₀: Belediye çalışanlarının ek gelir olmadan aylık bütçelerini yönetenler ile ek gelir olmadan aylık bütçelerini yönetemeyenlerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.” hipotezinin değerlendirilmesi için bağımsız örneklem t testi yapılması gerekmektedir. T testi sonucu Tablo 5.29'da verilmektedir.

Tablo 5.29. Belediye çalışanlarının ek gelir olmadan bütçelerini yönetenler ile yönetemeyenlerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin t testi sonucu

Ölçek ve Boyutlar	Cevap	N	Ortalama	F	Sig. (2-tailed)
Ekonomi Yorumu Kabiliyeti	Evet	63	3,6603	2,50331714	0,358
	Hayır	119	3,5361		
Kredibilite ve Güvenirlik	Evet	63	4,4794	3,07177478	0,001
	Hayır	119	4,0824		
Riskten Korunma	Evet	63	3,8508	9,007	0,265
	Hayır	119	3,7109		
Finansal Okuryazarlık	Evet	63	4,0847	4,78120918	0,044
	Hayır	119	3,8788		

Analiz sonuçları incelendiğinde katılımcıların ek gelir olmadan aylık bütçelerini yönetenler ile ek gelir olmadan aylık bütçelerini yönetemeyenlerin ekonomi yorumu

kabiliyeti ve riskten korunma boyutları arasında istatistiksel olarak (p değeri 0,05'ten büyük olduğu için) anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcılardan ek gelir olmadan aylık bütçelerini yönetenler ile ek gelir olmadan aylık bütçelerini yönetemeyenlerin kredibilite-güvenirlilik ve finansal okuryazarlık düzeyleri istatistiksel olarak (p değeri 0,05'ten küçük olduğu için) anlamlı bir farklılık vardır. Ek gelir olmadan bütçelerini yönetenlerin ek gelir olmadan bütçelerini yönetemeyenlere göre kredibilitelerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca ek gelire ihtiyaç duymadan aylık bütçesini yönetenlerin finansal okuryazarlık düzeyleri, ek gelire ihtiyaç duymadan aylık bütçelerini yönetemeyenlerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla finansal okuryazarlık düzeyi yüksek olan katılımcılar ek bir gelire ihtiyaç duymadan aylık bütçelerini yönetebilmektedirler.

6.SONUÇ

Finansal okuryazarlık ile bireylerin temel finansal konulardaki bilgileri değerlendirilmektedir. Finansal okuryazar bireyler; bütçelerini yönetebilmekte, temel gelir ve giderlerini dengelemekte, gelecekte planladığı yatırımları yapabilmek için gerekli tasarrufu yapabilmekte ve nakit varlıklarını etkin yönetebilmektedir. Bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin artması ülkenin refah seviyesinin artmasında önemlidir. Avrupa Birliği, finansal okuryazarlık eğitimleri düzenleyerek bireylerin finansal bilgi düzeyini artırmak için çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır. Ülkemizde de finansal okuryazarlık ile ilgili sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve çeşitli kamu kurum ve kuruluşları eğitimler düzenleyerek bireylerin finansal okuryazar olmaları amaçlanmaktadır. Çalışmada, bireyler ve ekonomi yönetimi için oldukça önemli olan finansal okuryazarlık kavramı belediye çalışanları üzerinde incelenmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanların finansal okuryazarlık düzeyleri ile ilgili yapılmış çeşitli çalışmalar vardır. Literatürdeki çalışmalardan farklı olarak belediyelerde çalışan kamu personelinin finansal okuryazarlıkları bu çalışmada incelenmektedir. Samsun Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresinde çalışan 182 katılımcıdan anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Katılımcıların %19,2'si kadınlardan, %80,8'i erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaşları incelendiğinde %45,6'sı 36-45 yaş arasında, %30,8'i 26-35 yaş arasında ve %18,7'si 46-55 yaş arasında oldukları tespit edilmektedir. Katılımcıların medeni durumları incelendiğinde %80,2'sinin bekâr, %19,8'inin evlilerden oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim düzeyleri incelendiğinde %40,7'si lisans, %23,6'sı ortaöğretim ve %18,7'si ön lisans mezunu olduğu bulgulanmaktadır. Katılımcıların gelirleri incelendiğinde %38,5'inin 3.001 TL-5.000 TL arasında, %25,3'ünün 5.001 TL-7.500 TL ve %23,1'inin 7.501 TL-10.000 TL arasında geliri olduğu tespit edilmektedir. Katılımcıların unvanları incelendiğinde %35,7'sinin büro personeli olduğu, %17,6'sının şube müdürü ve %17,6'sının tekniker veya teknisyen olduğu görülmektedir.

Katılımcıların performanslarını değerlendirmeye yönelik yöneltilen sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde; aldıkları maaşın geçimlerini sağlamak için yeterli olduğunu ifade edenler katılımcıların %46,2'sini oluşturmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu maaşlarının geçimlerini sağlamak için yeterli olmadığını düşünmektedir. Performanslarının karşılığı kadar maaş aldığını düşünenler katılımcıların %40,1'ini

oluşturmaktadır. Katılımcıların %59,9'u performansları kadar maaş almadığını düşünmektedir. Dolayısıyla çalışanların gösterdikleri performans kadar maaş alacakları bir ücret sisteminin kurulması önerilmektedir. Maaşların performansını etkilediğini düşünenler, katılımcıların %47,3'ünü oluşturmaktadır. Maaşların performansını etkilemediğini düşünenler ise daha fazladır. Katılımcıların gelirlerine bakmadan işlerini hakkıyla yapmaya çalıştıkları düşünülmektedir. Aylık ek bir gelire ihtiyaç olmadan bütçesini yönetenler, katılımcıların %34,6'sını oluşturmaktadır. Dolayısıyla katılımcıların çoğunluğu aylık ek bir gelir olmadan geçimlerini sağlamakta güçlük çekmektedir. Çalışanların geçimlerini sağlayacak düzeye maaşlarının yükseltilmesi önerilmektedir.

Farklılık analizleri sonuçları incelendiğinde kredibilite-güvenirlilik ve riskten korunma boyutları ile katılımcıların cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak (p değeri 0,05'ten büyük olduğu için) anlamlı bir ilişki olmadığı; ekonomi yorumu kabiliyeti ve finansal okuryazarlık düzeyleri ile katılımcıların cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Erkek katılımcıların ekonomi yorumu kabiliyetlerinin kadın katılımcılardan daha fazla olduğu görülmektedir. Erkek katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerinin kadın katılımcılardan daha fazla olduğu bulgulanmaktadır. Erkeklerin ekonomiye daha ilgili olmaları ve daha fazla finansal nitelikli işlem yapmaları onların finansal okuryazarlık düzeyinin kadınlardan daha yüksek olmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite-güvenirlilik ve riskten korunma boyutları ile finansal okuryazarlık ölçeğinin katılımcıların yaşları açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Analiz bulgularına göre, katılımcıların ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite-güvenirlilik ve riskten korunma boyutları ile finansal okuryazarlık düzeyleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmektedir. Katılımcıların finansal okuryazarlık düzeyi ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite-güvenirlilik ve riskten korunma boyutları ile finansal okuryazarlık ölçeğinin katılımcıların evli veya bekâr olmaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla katılımcıların medeni durumları ile finansal okuryazarlık düzeyleri ve finansal okuryazarlık alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Katılımcıların evli veya bekâr olmaları finansal okuryazarlıklarını etkilememektedir.

Katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerinin eğitim durumları açısından farklılık gösterip göstermediğinin tespit edilmesi için ANOVA testi yapılmıştır. Analiz bulgularına göre ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite-güvenirlilik ve finansal okuryazarlığın eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği; riskten korunma boyutunun anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmektedir. Katılımcıların eğitim düzeylerinin finansal okuryazarlıklarını etkilediği görülmektedir. Yüksek lisans, lisans ve ön lisans mezunlarının, ortaöğretim mezunlarından daha yüksek düzeyde finansal okuryazar oldukları tespit edilmektedir. Eğitim durumuna göre farklılık analizi sonuçları birlikte değerlendirildiğinde, eğitim düzeyi arttıkça bireylerin ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite-güvenirlilik ve finansal okuryazarlık bilgi düzeylerinin yükseldiği tespit edilmektedir.

Katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerinin gelir düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek için ANOVA testi yapılmıştır. Analiz bulgularına göre kredibilite-güvenirliliğin gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği; ekonomi yorumu kabiliyeti, riskte korunma ve finansal okuryazarlığın anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmektedir. 7.501 TL-10.000 TL geliri olan katılımcılar ile 3.001 TL-5.000 TL geliri olan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. 7.501 TL-10.000 TL geliri olanların kredibilite ve güvenirliliklerinin 3.001 TL-5.000 TL geliri olan katılımcıların kredibilite ve güvenirliliklerinden daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla gelirin artmasıyla katılımcıların kredibilite ve güvenirliliklerinin artabileceği düşünülmektedir.

Katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerinin unvanları açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yapılan ANOVA testi sonucuna göre kredibilite-güvenirlilik ve finansal okuryazarlığın unvana göre anlamlı bir farklılık gösterdiği; ekonomi yorumu kabiliyeti ve riskten korunmanın anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmektedir. Şube müdürlerinin ve mühendislerin kredibilite-güvenirliliklerinin, usta ve usta yardımcılarının kredibilite ve güvenirliliklerinden daha yüksek olduğu tespit edilmektedir. Dolayısıyla şube müdürü ve mühendislerin usta ve usta yardımcılarında daha yüksek düzeyde kredibilitelerinin olduğu bulgulanmaktadır. Unvanlara göre farklılık analizi sonuçları birlikte değerlendirildiğinde unvan yükseldikçe katılımcıların kredibilite ve finansal okuryazarlık düzeylerinin yükseldiği görülmektedir.

Katılımcıların ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite-güvenirlilik ve riskten korunma boyutları ile finansal okuryazarlık düzeylerinin, katılımcıların maaşlarının geçimlerini

sağlamak için yeterli olanlar ile yeterli olmayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir. Çalışanların maaşlarının geçimlerini sağlamak için yeterli olması veya yeterli olmaması ile finansal okuryazarlık düzeyleri ve boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite-güvenirlilik ve riskten korunma boyutları ile finansal okuryazarlık ölçeğinin katılımcıların performansları kadar maaş alanlar ile performansı kadar maaş almayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla belediye çalışanlarının performansı kadar maaş alanlar ile performansı kadar maaş almayanların finansal okuryazarlık düzeyleri ve boyutları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Katılımcıların ek gelir olmadan aylık bütçelerini yönetenler ile ek gelir olmadan aylık bütçelerini yönetemeyenlerin ekonomi yorumu kabiliyeti ve riskten korunma boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcılardan ek gelir olmadan aylık bütçelerini yönetenler ile ek gelir olmadan aylık bütçelerini yönetemeyenlerin kredibilite-güvenirlilik ve finansal okuryazarlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. Ek gelir olmadan bütçelerini yönetenler ek gelir olmadan bütçelerini yönetemeyenlere göre kredibilitelerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca ek gelire ihtiyaç duymadan aylık bütçesini yönetenlerin finansal okuryazarlık düzeyleri, ek gelire ihtiyaç duymadan aylık bütçelerini yönetemeyenlerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla finansal okuryazarlık düzeyi yüksek olan katılımcılar ek bir gelire ihtiyaç duymadan aylık bütçelerini yönetebilmektedir.

Katılımcıların ekonomi yorumu kabiliyeti, kredibilite-güvenirlilik ve riskten korunma boyutları ile finansal okuryazarlık ölçeğinin katılımcıların maaşlarının performanslarını etkileyenler ile maaşları performanslarını etkilemeyenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Belediye çalışanlarının maaşları performansı etkileyenler ile maaşları performansını etkilemeyenlerin finansal okuryazarlık düzeyleri ve boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmektedir.

Çalışmanın soruları katılımcılara Temmuz 2021-Eylül 2021 döneminde yöneltilmiştir. Eylül 2021'den itibaren döviz kurundaki yükselişe bağlı olarak Aralık 2021 dönemine kadar ürün ve hizmetlerin maliyetlerinde yüzde yüze varan artışlar olmuş ve bireylerin alım gücü önemli oranda düşmüştür. Bireylerin finansal okuryazarlık bilgisine sahip

olmalarının ne kadar önemli olduğu bu dönemde gör÷lmektedir. Anket, Kasım 2021 ve Aralık 2021 döneminde uygulanmış olsaydı, katılımcılar maaşlarının geçimlerini sağlamak için yeterli olup olmadığı ve benzeri diğer sorulara verecekleri cevapların farklılık göstereceğı düşün÷lmektedir. Çünkü katılımcıların gelirlerinin geçimleri için yeterli olmadığını düşünenler %53,8 olduğundan, Kasım ve Aralık döneminde anket yapılmış olsaydı oranın daha yüksek olacağı tahmin edilmektedir. Dolayısıyla katılımcıların ek bir gelir olmadan maaşlarının bütçelerini karşılamak için yeterli olmayacağı düşün÷lmektedir. Belediye çalışanlarının maaşlarına Ocak 2022 döneminde yapılacak yüksek oranda zam ve iyileştirmeler ile katılımcıların gelir düzeylerinin artırılması önerilmektedir. Ayrıca katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerinin yükseltilmesi için finansal okuryazarlık eğitimlerinin düzenlenmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- 1982 Anayasası. (2022). *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası*.
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf> adresinden alındı
- 6360 Sayılı Kanun. (2022). *On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6360.pdf> adresinden alındı
- Akyol, C. (2010). *Finansal Farkındalığın Yatırımcı Tecihlerine Etkileri: Özel Bankacılık Çalışanlarında Finansal Farkındalık Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Altan, F., & Biçer, E. B. (2017). Sağlık Bakanlığına Bağlı Hastanelerde Çalışan Sağlık Personelinin Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Sivas İli Örneği. *Business & Managent Studies*, 5(2), 481-499.
- Arı, F. (2019). *Türkiye'deki Belediyelerde E-Belediye Uygulamaları, Kütahya Belediyesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Arikboğa, Ü. (2016). Türkiye’de Belediyelerin Gelir Yapısı: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(33), 276-297.
- Ateş, S. (2014). *Finansal Okuryazarlık ve Davranışsal Önyargılar: Bireysel Hisse Senedi Yatırımcısı Üzerine Ampirik Bir Çalışma*. Yüksek Lisans Tezi. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Azaklı, S., & Özgür, H. (2005). Belediye Organları ve Organlar Arası İlişkiler: Başkan, Meclis ve Encümen. S. Azaklı, & H. Özgür içinde, *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-I: Reform* (s. 297-319). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bağlıoğlu, A. (2019). *Akademik Personelin Finansal Okuryazarlık ve Finansal Davranış Analizi: Fırat Üniversitesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Bedir, G. (2020). *Finansal Okuryazarlık, Finansal Eğitim, Finansal Okuryazarlık Tutum*

ve Davranışlarına İlişkin Hatay İlinde Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Toros Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mersin.

Beichar, A. (2018). *A Study on The Relationship of Financial Literacy and Individual Financial Decisions: Case of Adana*. Master Thesis. Çukurova University Institute of Social Sciences , Adana.

Bilgin, F. (2019). *Kamu Personelleri Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Otomatik Katılım Sisteminden Ayrılma Eğilime Etkisi: Erzincan İline Yönelik Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gümüşhane.

Bozkurt, E. (2019). *Büyükşehir İlçe Belediyelerinde "Yönetişim Odaklı Halkla İlişkiler Modeli" İzlenmesinin Yerel Ekonomiye Katkıları: Esenler Belediyesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bölükbaş, V. (2020). *Yerel Yönetimlerde Yönetişim: Aksaray Belediyesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.

Bulut, A. (2019). *Uşak Üniversitesi Personelinin Finansal Okuryazarlığı Üzerinde Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Bulut, Y., & Tanıyıcı, Ş. (2008). Türkiye'de Belediye Meclis Üyelerinin Temsil Ediciliği: Erzincan Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(21), 171-194.

Ceylan, M. A. (2020). *Finansal Okuryazarlığa Etki Eden Faktörler: Türkiye'de Sağlık Sektöründe Ampirik Bir Çalışma*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çetin, S. (2010). Türkiye'de Kamu Yönetimi Reform Sürecinin Değerlendirilmesi: Aksayan ve İşleyen Yönler. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(3), 23-38.

Dağdelen, T. (2017). *Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi ve Aydın İlindeki Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Üzerine Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Demir, S. (2019). *Bireysel Emeklilik Sistemine Katılımın Finansal Okuryazarlık Üzerindeki Etkisi: Kamu Bankası Çalışanları ve Müşterileri Üzerine Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

- Dikyar, A. (2019). *Isparta İlinde Bulunan Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Ölçülmesi Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Dut, M. (2021). *Türkiye'de E-Belediyecilik Uygulamaları Ekseninde Belediye-Vatandaş İlişkisi Adana Büyükşehir Belediyesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Duvan, Y. (2019). *Karadeniz Bölgesindeki Belediyelerin Kurumsal İletişiminde Sosyal Medya*. Yüksek Lisans Tezi. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Erdoğan, O. (2019). Yerel Yönetimlerde E Belediye Uygulamaları: İçişleri Bakanlığı E-Belediye Bilgi Sistemi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(3), 551-566.
- Esendemir, E. (2020). *Türk Belediyeciliği Yönetiminde Vesayet Denetimine Mukayeseli Bir Bakış*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Genç, S., & Soysal, M. İ. (2018). Parametrik ve Parametrik Olmayan Çoklu Karşılaştırma Testleri. *Black Sea Journal of Engineering and Science*, 1(1), 18-27.
- Genç, Z. (2019). *Belediyelerin İşleyişinin Demokratikliği: Belediye Başkanı ile Belediye Meclisi Arasındaki İlişki Mersin İlçe Belediyeleri*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Göçoğlu, İ. D. (2020). *Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Sosyal Medya Kullanımı ve Yerel Katılım Büyükşehir Belediyelerinin Twitter Hesapları Üzerinden Bir Analiz*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü., Ankara.
- Gülşin, H. (2008). *Büyükşehir Belediyeleri ile İlçe Belediyeleri ve İlk Kademe Belediyeleri Arasındaki İlişkiler ve Sorunlar*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gültekin, G. (2020). *Kamu Çalışanlarının Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Ölçülmesi: Isparta İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Güneş, E. (2019). *Bireylerin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Kayseri ve Sivas İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri

Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü., Kayseri.

- Hekimoğlu, E. (2019). *Yerel Yönetimlerde Sosyal Belediyecilik: Başakşehir Belediyesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- İnaç, H., & Ünal, F. (2007). Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Ve Türkiye’de Belediyeler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(17), 1-24.
- Kaçan, E. (2020). *Büyükşehir Belediyelerinde Mali Yapı Analizi*. Yüksek Lisans Tezi. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekirdağ.
- Kalaycı, Ş. (2014). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri (6.Basım)*. Asil Yayın Dağıtım: Ankara.
- Kanmaz, A. (2018). *Bireysel Hisse Senedi Yatırımcılarının Finansal Okuryazarlık Düzeyi Üzerine Bir Çalışma: İzmir Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Karakaya, O. (2020). *Türkiye’de İl Sınırında Büyükşehir Belediye Yönetimi Modelinin Yapısal ve İşlevsel Analizi*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karataş, S. (2020). *Kalkınma Planları’nın Yerel Yönetimlere Etkileri Elazığ Belediyesi Örneği (2014-2020)*. Yüksek Lisans Tezi. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Kasapoğlu, C. (2018). *Belediyelerde Sosyal Belediyecilik Uygulamaları, Kent Yoksulluğu İlişkisi: Afyonkarahisar Belediyesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.
- Kaya, A. (2015). *KOBİ Yöneticilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenebilmesi Yönelik Bir Araştırma: İzmir İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Kepekçi, E. (2020). *Çevre Etiği Paradigmaları Işığında Belediye Personelinin Çevreyi Algılama Düzeyi Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeleri örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Keser, H., & Akoğul, A. (2013). Türkiye’de Belediye Meclisi Kararlarının Yargısal

- Denetimi. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2), 105-140.
- Keskin, O. (2015). *Türkiye'de Belediyelerde Hizmet Sunumu: Sosyal Belediyecilik Kütahya il Belediyesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Kılıç, H. (2020). *Belediyelerde Hizmet Pazarlaması ve Belediye Hizmetlerinden Yararlanan Vatandaşların Memnuniyet Algılarının Ölçülmesi "Esenyurt Belediyesi Üzerine Bir İnceleme"*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Esenyurt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kılıç, S. (2016). Cronbach'ın Alfa Güvenirlik Katsayısı. *Journal of Mood Disorders*, 6(1), 47-48.
- Kılınc, N. (2018). *Finansal Okuryazarlığı Davranışsal Finans Üzerine Etkisi: Yatırım Profesyonelleri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Kırdemir, H. (2019). *Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler ve Bulancak Belediyesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Avrasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Koyuncu, A. (1984). *Köy ve Mahalle Yönetimi*. Ankara: Varol Matbaası.
- Mavili, A., Kesen, N. F., & Daşbaş, S. (2014). Aile Aidiyeti Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(33), 29-45.
- Nohutçu, A. (2015). *Kanunname*. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Oktay, M. (2019). *Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Bireylerin Tasarruf Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Kırıkkale Üniversitesi Akademik ve İdari Personeli Üzerine Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Öndes, h., & Arlı, N. B. (2020). Üniversite Çalışanlarının Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 101-116.
- Özer, D. (2020). *Kamu Çalışanlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesine Yönelik Bir İnceleme: Çanakkale Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Öztürk, E. (2014). *Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel*

Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Pehlivan, O. (2006). *Kamu Maliyesi*. Trabzon: Derya Kitabevi.

Polatoğlu, A. (2015). Büyükşehir Belediye Örneği ve Türkiye'de Uygulanması Üzerine Düşünceler. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 43-63.

Sağiroğlu, H. (2020). *Yerel Yönetimlerde Karar Organı Olarak Meclis: Trabzon Büyükşehir Belediyesi Meclisi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Avrasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Sarıaslan, H. (1994). *Yatırım Projelerinin Hazırlanması ve Değerlendirilmesi (Genişletilmiş 2.Baskı)*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Serdar, A. (2018). *Sigorta Şirket Yöneticileri Perspektifinden Sigorta Okuryazarlığı*. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Şahin, M., & Barış, S. (2017). Finansal Okuryazarlık ve Tasarruf Davranışları: Kamu Çalışanları Üzerine Bir İnceleme. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(2), 77-103.

Şaroğlu, H., & Demir, Ö. (2020). Kamu Çalışanlarında Finansal Okuryazarlık: Tunceli İli Örneği. *Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 4(1), 67-85.

Şengüloğlu, H. (2019). *Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.

Tektaş, D. (2019). *Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi ve Mesleki, Teknik ve Anadolu Liselerinde Görev Yapan Muhasebe ve Finansman Öğretmenleri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tetik, N. (2019). Türkiye'de Finansal Okuryazarlık Düzeyi: Literatür Taraması ve Sonuçların Değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 14(6), 3505-3524.

Topaktaş, İ. (2021). *Sağlık Kurumlarında Finansal Okuryazarlık Tutumları: Kayseri İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kayseri.

- Tortop, N. (1984). *Mahalli İdareler*. Ankara : Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları.
- Tosun, D. S. (2020). *Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler Uygulamaları ve Halkın Beklentileri Erzurum Büyükşehir Belediyesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Tuncel, F. B. (2021). *Arıcıların Finansal Okuryazarlıklarının Belirlenmesi: Bingöl Uygulaması*. Yüksek Lisans Tezi. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bingöl.
- Turan, M., Güler, S., & Güler, M. (2013). Belediye Yönetimine Katılım Bakımından Stratejik Planların Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 241-267.
- Urhan, V. F. (2008). Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması. *Sayıştay Dergisi*(70), 86-102.
- Vergi, S. (2019). *Bankacılık Sektöründe Çalışan Personellerin Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Sivas İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , Sivas.
- Xu, L., & Zia, B. (2012). Financial Literacy Around The World: An Overview of The Evidence with Practical Suggestions for The Way Forward. *Policy Research Working Paper*, 1(1), 1-56.
- Yılmaz, F. Ö., Erişen, M. A., & Aydamak, M. Y. (2021). Sağlık Yöneticilerinin Finansal Okuryazarlık Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi: Nitel Bir Çalışma. *Journal of Social Research and Management*, 49-68.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Celal ŞENASLAN

Yabancı Dili : İngilizce-Arapça

Eğitim Durumu

Lise : Kâğıthane İmam-Hatip Lisesi

Lisans : Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Siyaset Bilimi Kamu
Yönetimi

Yüksek Lisans : Sinop Üniversitesi Siyaset Bilimi Kamu Yönetimi (devam ediyor)

Mesleki Deneyim

İş Yeri : İBB Belbim AŞ. (1996-2005)

İş Yeri : Adalet Bakanlığı (2005-2007)

İş Yeri : Diyanet İşleri Başkanlığı (2007-2016)

İş Yeri : Sinop Üniversitesi (2016-2019)

İş Yeri : Samsun Büyükşehir Belediyesi (2019-Halen)